

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
 ΑΘΗΝΩΝ ΕΞΑΜ. ΦΡ. 3 ΕΤ. 6
 ΕΠΑΡΧΙΩΝ » » 4 » 8
 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » » 5 » 10

ΕΤΟΣ Α

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ
 ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ . . . . ΔΕΠΤΑ 70
 ΕΝ ΑΛΛΟΔΑΠΝΗ . . » 95

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
 ΟΔΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗ
 πλησίον τῆς Μητροπόλεως
 Ἄρθ. 26

ΤΕΥΧΟΣ 3

ΕΚΔΟΤΗΣ
 ΝΙΚ. Γ. ΙΓΓΛΕΣΗΣ

ΑΘΗΝΗΣ, 1883

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΣΑΡΡΑ ΒΕΡΝΑΡ

(*ἴδε σελ. 44).

Α Ν Υ Π Ο Μ Ο Ν Η Σ Ι Α

Κυλίστε γρηγορώτερα, ἡμέραις καρφωμέναις,
Καὶ φέρτε, φέρτε τῆ στιγμῇ,
Ποῦ θ' ἀναπνέω γιασεμί
Σε χώραις μυρωμέναις.

Δὲν εἶμ' ἐγὼ γιὰ ξενητεία, δὲν εἶμ' ἐγὼ γιὰ ξένα·
Παιδί τοῦ ἡλίου, τῆς φωτιᾶς,
Δὲν θέλω χιόνια ξενητείας
Καὶ χνῶτα παγωμένα.

*Ἐχω μανοῦλα τὴν αὐγή, τὸν ἥλιο γιὰ πατέρα·
Δημέρι πράσινα κλαδιά,
Πνοή, τοῦ ῥόδου μυρωδιά
Καὶ νύχτα τὴν ἡμέρα.

Εἶναι μητριά ἡ ξένη γῆ, κακὴ μητριά στὸ ξένο·
Δίνει φαρμάκι γιὰ νερό,
Ψωμί ὡσάν αὐτὴ πικρό,
Μὲ δάκρυ ζυμωμένο.

Ποῦ, μαύρη μοῖρα, μ' ἔρριξες; Ἐστὴ χώρ' αὐτὴ μαυρίζει
Γῆ, θάλασσα καὶ οὐρανός·
Κι' ὁ ἥλιος εἶναι σκοτεινός
Καὶ τ' ἄστρο δὲν φωτίζει.

*Ἐνὸς πουλιοῦ δὲν ἄκουσα ὡς τώρα τὸ τραγοῦδι·
Δὲν κάθησα ὅσ' ἓνα βουνό,
Δὲν εἶδα κύμα γαλανό,
Δὲν μύρισα λουλοῦδι!

*Ἐχθὲς τ' ἀστέρια ἐκύτταξα, καὶ πονεμέναις εἶδα
Ματιαῖς ἀράπικαις . . . . κι' αὐτὰ
Τ' ἀστέρια εἶν' ἐδῶ σόυστά,
Δὲν ἔχουν φῶς κ' ἐλπίδα.

*Ἀχ, μόνο στῆς πατρίδος μου τ' ἀνθόστρωτα λημέρια
Εἶνε τὸ κύμα γαλανό,
Καὶ πρασινίζει τὸ βουνό
Καὶ λάμπουνε τ' ἀστέρια.

*Ἐκεῖ θ' ἀκούσω τὰ πουλιά, λουλοῦδι θὰ μυρίσω,
Καὶ ὅσ' ἡλιοφώτιστη φωλιά
Μέσ' στῆς στοργῆς τὴν ἀγκαλιά
Καὶ πάλι θ' ἀναζήσω.

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Μ Ε Λ Ε Τ Η Θ Ρ Η Σ Κ Ε Υ Τ Ι Κ Η

Ὁ κόσμος ἐστέναζεν ὑπὸ τὴν ῥομφαίαν τῆς Ῥώμης. Αἱ πόλεις, τὰ ἔθνη, αἱ νῆσοι, αἱ δημοκρατίαι, αἱ τυραννίδες, εἶχον καταπλακωθῆ ὑπὸ τὸ βάρος αὐτῆς, ὡσεὶ εὐπλαστός μάζα ὑπὸ κολοσσόν. Ἄπαν τὸ κράτος τοῦ κόσμου εὐρίσκετο ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἅπαν τὸ κράτος τῆς Ῥώμης ἐν ταῖς χερσὶ τῶν στρατιωτῶν. Ἡ Ῥωμαϊκὴ ἀριστοκρατία παρεδίδετο εἰς Σατουρνάλια τῶν ἀηδεστέρων ἐγκλημάτων, τῶν διαπραχθέντων ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ὁ κόσμος ἦτο καταπεπτωκῶς, δυστυχῆς, ἐγκαταλελειμμένος. Ἦτο εὐρεῖα κοιλάς, ἐν ἧ ἀντήχουν παρατεταμένοι ὀλολυγμοί, ὡσεὶ ῥόγγος ἀγωνιῶντος. Ἡ ζωὴ ἦτο χωρὶς ἐλατήρια. Ἡ αὐτοκτονία, ἡ μόνη παρηγορία τοῦ βίου. Διεφθαρμένη καὶ ἐξουθενημένη ἡ ἀνθρωπότης ἐφέρετο εἰς τὴν ἀβυσσον, ὑπὸ κυβέρνησιν ὤμων παραφρόνων. Ποῦ καὶ ποῦ τὰ ναυάγια τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἐμάχοντο μὲ γυμνὸν στῆθος. Ποῦ καὶ ποῦ ἡ λαϊκὴ ἀρετὴ ἐκδηλουμένη διὰ συνεταιρισμῶν φιλανθρώπων, δι' ἄλλων τινῶν παρομοίων φροντίδων ἐφαίνετο ἀτενίζουσα εἰς ὠραιότερον μέλλον. Ἄλλ' αἱ σωτήριοι αὐταὶ προσπάθειαι ἐπνίγοντο ὑπὸ τὰ ἐρείπια καταπίπτοντος κόσμου, ἀπέραντος δὲ

κοινωνία ἠπειλεῖτο ν' ἀποσυντεθῆ ἐλλείψει τῆς δυνάμεως ἐκείνης τῆς συγκρατοῦσης τὰ σώματα, τῆς ἔλξεως, ἐλλείψει δηλονότι ἀγάπης.

Ἐντὸς τοιοῦτου ὀρίζοντος, ἀνέπνευσε τὴν πρώτην αὐτοῦ πνοήν, πέραν ἐκεῖ, ὅπου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, ἄνευ οὐδεμιᾶς πομπῆς καὶ τηλεβόλων κρότου, εἰς τὸ μικρὸν καὶ ἄθλιον ἔθνος τῶν Ἰουδαίων, τὸ κλαῖον ὑπὸ τὸ μαστίγιον τοῦ Ἡρώδου, ὁ Μεσίας τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ Χριστός.

Ἄφοῦ διεξέφυγε τὴν θηριωδίαν τοῦ Ἡρώδου, καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ σπουδάζων ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ἀναφαίνεται διατρέχων τὴν πατρίδα του, ὡς προφήτης, καὶ διασπείρων καθ' ὁδὸν τὴν ἀλήθειαν, ὑπὸ μορφὴν λαϊκὴν, καὶ ἐν παραβολαῖς ἀρυσόμεναις ἐκ τῶν ἀπλουστέρων φαινομένων τῆς φύσεως καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Παρέβαλεν ἑαυτὸν πρὸς σπορέα, ὅστις καίτοι γνωρίζων ὅτι μέρος τοῦ σπόρου του χάνεται, δὲν ὀκνεῖ οὐχ ἦττον νὰ σπείρη. Ἐφερην ἐν ἑαυτῷ τὴν πεποίθησιν, ὅτι εἴμαρτο νὰ ἀναμορφώσῃ τὸν κόσμον. Αὐτὸς οὗτος ἦτο πεπεισμένος περὶ τῶν ἀληθειῶν ἅς ἐδίδασκεν. Τὸ πῦρ, ὅπερ ἤθελε νὰ ἀνάψῃ ἐντὸς τῶν καρδιῶν

τῶν ἄλλων, ἕκαιεν ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ. Ἀκόμη ζῶμεν ἐκ τῆς λάμπειας τοῦ πυρός ἐκείνου. Ἡ πίστις ὅτι ἦτο ὁ Μεσίας, τὸν ὁποῖον ἀνέμενον, ἐπέσυρε κατ' αὐτοῦ τὸν πόλεμον τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἐχθροί, τοὺς ὁποίους ἐδημιούργησεν ἢ εἰλικρινεῖά του μεταξύ τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῆς Ἰουδαϊκῆς κοινωνίας, τὸν διέβαλον ὡς βλασφημήσαντα, καὶ ὁ λαὸς ἐκεῖνος, ὅστις πρὸ 8 ἡμερῶν τὸν ὑπεδέχετο εἰς τὴν πόλιν του μετὰ βραίων καὶ κλάδων, φωνῶν ἀτελεύτητα ὡσὰν εἰς τὴν παρουσίαν του, ἐξέδοτο θανατικὴν ἀπόφασιν κατ' αὐτοῦ, καθ' ὅλους τοὺς τύπους δικαίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ῥωμαῖος διοικητὴς ἐπεκύρωσεν.

Ὁ θάνατος τοῦ διδασκάλου ἐξέπληξε τοὺς μαθητάς, ἀλλ' ἡ λυπηρὰ ἐκπληξις, δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Τρεῖς ἡμέραι μόλις εἶχον παρέλθει καὶ ἡ Μαρία ἢ Μαγδαληνή, ἕξ ἄλλος ἐκ χαρᾶς διεκήρυττεν εἰς τὸν κόσμον ὅτι τὸν εἶδε καὶ τῆ ὠμίλησεν. Ἦτο ἀληθῆς ἀνάστασις ἄρα γε; Ἦτο πλᾶσμα τεταραγμένης καὶ καταβεβλημένης ἐκ τῆς λύπης φαντασίας, διατελούσης ὑπὸ τὸ κράτος σταθερᾶς πεποιθήσεως περὶ τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς καὶ ἀκραιφνοῦς περὶ τοῦ διδασκάλου ἰδέας, ὡς νικητοῦ τοῦ θανάτου; Εἶνε λεπτὴ ἐρώτησις πρὸς ἣν οὐδεὶς θὰ ἔχη τὴν ἀπαίτησιν νὰ τῷ ἀποκριθῶμεν. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια τοῦ γεγονότος μᾶς εἶνε ἀδιάφορος. Ἀρκεῖ ὅτι ἡ πρὸς τοῦτο πίστις τῶν μαθητῶν ὑπῆρξε βαθεῖα ¹.

Ὅ,τι ἐχαρακτήριζεν αὐτὸν ἦτο ἡ ταπεινοφροσύνη του ὑβρίζομενος, προπηλακίζομενος, συνεχῶρει τοὺς ὑβρίζοντας· ῥαπίζομενος ἔτεινεν ἐκ νέου τὴν παρεῖάν του. Ὁμιλῶν ἀπευθύνετο πρὸς τὰς καρδίας. Πρὸ παντὸς ἐφρόντιζε περὶ τῶν πτωχῶν. Ἦρχετο νὰ παρηγορήσῃ τοὺς δυστυχεῖς. Προσεκάλει εἰς ἑαυτὸν τοὺς ἀποκλήρους τῆς τύχης καὶ τοῖς παρεῖχε βοήθειαν. Ἐνησχολεῖτο νὰ οἰκονομῇ τὰς ἀνάγκας των, νὰ τοὺς ἐνόνη, νὰ συσφιγγῇ τὸν ἕνα μετὰ τοῦ ἄλλου, νὰ πληρῶσῃ αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην ταύτην τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀχανῶν καὶ ψυχρῶν κοινωνιῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας τὸ συμφέρον ἐθεμελίωσε καὶ τὰς ὁποίας κυβερνᾷ ἡ βία.

Ἐντὸς τῆς ἀγλῦος ταύτης ἦτον ὁ Ἥλιος, οὐδεμίαν ῥυτίδα ἐσκίαζε τὸ πρόσωπόν του. Ἐνόμιζε τις ὅτι ἐβλεπε τὴν ἀλήθειαν· τὴν ἀλήθειαν ζῶσαν, πάλλουσαν, καὶ προτρέπουσαν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐνὸς ὄρους νὰ ζητήσῃ ἐν τοῖς ὀνειροῖς τοῦ ἰδεώδους τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς αὐτῆς.

Τί σημαίνει ὅτι τινὰς τῶν ἀληθειῶν τούτων ἐκήρυξαν πρὸ αὐτοῦ οἱ φιλόσοφοι; ὅτι ἡ ἐνότης τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ ἀθανασία, ἦτο ὑπὸ τινων φιλοσόφων γνωστὴ; Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους προσευχῆς εἶνε παλαιαὶ ὡς ὁ Ἥλιος, ἀλλ' ἡ δόξα διὰ τὸν Χριστὸν εἶνε ὅτι ἠθέλησε νὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ἀξιώματα ταῦτα, ν' ἀναγεννήσῃ δι' αὐτῶν ἕνα κόσμον ὁλόκληρον, ἀδιαφόρως φυλῆς ἢ πατρίδος, νὰ συλληφθῇ, νὰ ὑβρισθῇ, ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ τούτων, νὰ περιβάλλῃ αὐτοῖς τοιαύτην ζωὴν καὶ τοιοῦτον κύρος, ὥστε μετὰ αἰῶνας

αἰῶνων νὰ ἀσπάζεταιται ἐξ εὐγνωμοσύνης ὁ ζῶν ἐκ τοῦ θανάτου αὐτοῦ κόσμος τὰ τεμάχια τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, θερμὰ εἰσέτι ἐκ τοῦ τελευταίου ἀναστεναγμοῦ του.

* * *
Ὁ διδάσκαλος ἐσταυρώθη, ἀπέθανεν, ἀλλ' ὁ σπόρος, τὸν ὁποῖον ἔρριψεν ἐντὸς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, ἔμεινεν, ἠὔρησεν, ἠγέρθη πλήρης ζωῆς, καὶ ἐκίνησε νὰ καλύψῃ τὸν κόσμον. Ἡ μικρὰ χριστιανικὴ κοινωνία συσφιγθεῖσα, συνταχθεῖσα στρατιωτικῶς ὡς εἶπεῖν, ὀργανωθεῖσα κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς κοσμοκράτορος, ἤρξατο τοῦ ἔργου τῆς. Ὁ μέγας Παῦλος ἐκίνησε νὰ κατηχήσῃ τοὺς λαοὺς τῆς Γῆς.

Τὸ μέγα γεγονός τῆς παγκοσμίου κατηχήσεως ἤρξατο ὑποσκάπτων τὰ θεμέλια τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὑπεβόηθη δὲ τὴν ἀνάπτυσίν του θαυμασιῶς ἡ ἐποχὴ. Ἐν ἄλλοις καιροῖς, ἐν ἄλλαις ἡμέραις, ὑπὸ ἄλλην τάξιν πραγμάτων ὑπὸ ἄλλοιαις αἰρέσεις, ἡ μικρὰ αὕτη χριστιανικὴ κοινωνία, ὁποία παρίσταται ἡμῖν κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ, θὰ ἐπνίγετο ἐντὸς τῶν ὀρίων τῆς Παλαιστίνης. Ἀλλ' ὁ Ῥωμαϊκὸς κολοσσὸς ὠφέλησε καὶ κατὰ τοῦτο τὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι ἐλείανε τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ συνέτεινεν εἰς διάδοσίν του. Ἡ Ῥώμη εἶχεν ἀπανταχοῦ φονεύσει τὴν πατρίδα. Κεκυφότες ὑπὸ τὸν ζυγὸν οἱ λαοὶ εἶχον ἀποβάλλει τὰ ἀμοιβαῖα των μίση. Οἱ πάντες ἠδύναντο νὰ φωνήσωσιν — «εἶμαι Ῥωμαῖος πολίτης» — ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πάντες ἠδύναντο νὰ φωνήσωσι, δὲν ἦτο οὐδεὶς. Ὁ πατριώτης εἶχεν ἀποθάνει. Ἐμεινεν ὁμοῦ ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὸν χριστιανισμὸν δὲ ἦτο πολὺ τοῦτο. Ἦτο τὸ πᾶν².

Ἄν ὁ Παῦλος ἤρχετο ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Περικλέους θὰ ἐρρίπτετο ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐθάδους ἐκείνου ἐθνικοῦ ἐγωῖσμοῦ, οἱ λόγοι του θὰ ἀντήχουν ὡς ἐν ἐρήμῳ· ἀλλ' ἐν ἡ ἐποχῇ ἦλθεν, ὁ ἄνθρωπος συντετριμμένος, ἀηλιπισμένος δ' ἐκ τῶν θεῶν αὐτοῦ, παρ' ὧν μάτην ἐπεκαλέσθη βοήθειαν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἠλεκτρισθῇ ἐκ τῆς νέας ταύτης διδασκαλίας, ἡ ὁποία παρηγοροῦσα αὐτὸν διὰ τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ὑφίστατο, ὑπισχνεῖτο αὐτῷ τὴν ἀθανασίαν. Ἐκτὸς τούτου τὰ ἀξιώματα τῆς νέας θρησκείας εὐρέθησαν ἐν θαυμαστῇ ἀρμονίᾳ πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος εἶχεν ἀνάγκην γλυκυτέρων ἐθίμων θρησκείας καθαρωτέρας. Αἱ μεγάλαὶ τῶν λαῶν μάζαι ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην ἀναμορφώσεως. Ἐδῶ κεῖται ὅλον τὸ θαῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀπηυθύνθη πρὸς τὸ μέγα ἀποδοχεῖον τῆς ἀγάπης, διὰ τῆς ὁποίας ὁ κόσμος ἠδύνετο νὰ σωθῇ. Ἀπηυθύνθη πρὸς τοὺς πτωχοὺς, τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ἐγκαταλειμμένους καὶ τοὺς συνήρπασεν.

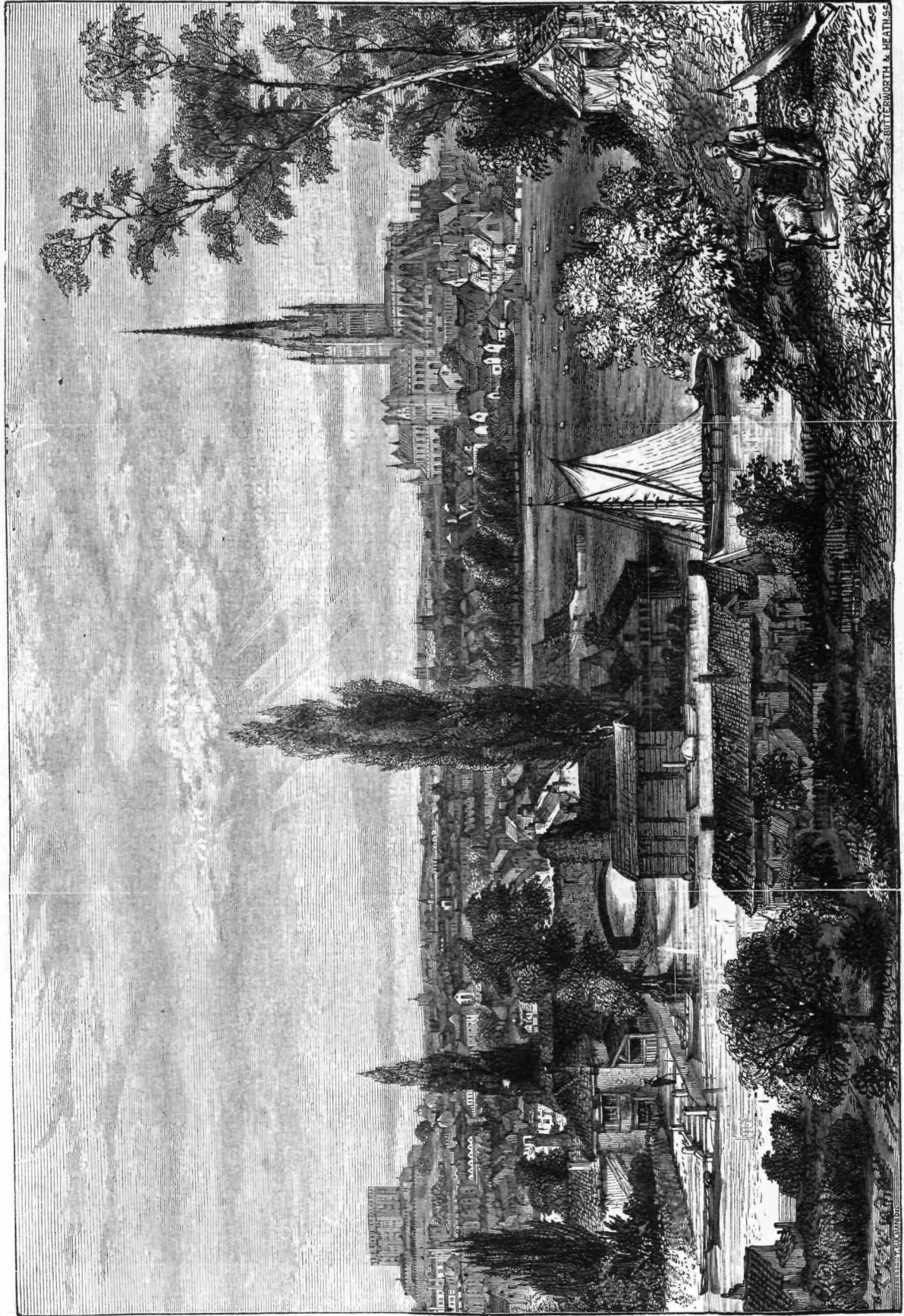
Ἀλλ' ὁμοῦ ἐν τῇ πορείᾳ αὐτοῦ μεταξύ τῶν λαῶν, ἀπῆντησε φοβερὸν βράχον, τὰς Κυβερνήσεις. Τὸ πῦρ, ὁ σίδηρος, ὁ σταυρός, ἐπετέθησαν. Ὁ πίπτων ἐκεῖνος κόσμος ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ καὶ νὰ πλήξῃ. Ἐκράτησε τὴν ἀναπνοὴν αὐτοῦ, καὶ, συλλαβὼν ἀκτῖνα ἐλπίδος, ἠμύνετο κατὰ παντὸς τείνοντος νὰ τὸν ἐξοντώσῃ. Ὁ Ἰουβενάλης ἐτόξευε τὰς εἰρωνείας αὐτοῦ, καὶ ὁ Νέρων, ὁ Κλαύδιος,

¹ Ern. Renan, *Origine du Christ.*, τ. 2.

² Al. Reville *Origin. de Christ.*

ὁ Τραϊανός, ὁ Αὐρήλιος, τὰς αἵματηρὰς διαταγὰς των.
Ἄλλ' αἱ καταδιώξεις ἐκεῖναι ἦσαν ὡς οἱ τελευταῖοι

σπαραγμοὶ γίγαντος ἀποθνήσκοντος· ἐπλήγονον, δὲν ἐθά-
νάτου. Ὁλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος μὲ τοὺς νόμους του

Η ΠΟΛΙΣ ΝΟΡΟΥΙΤΣ

(ἴδε σελ. 41.)

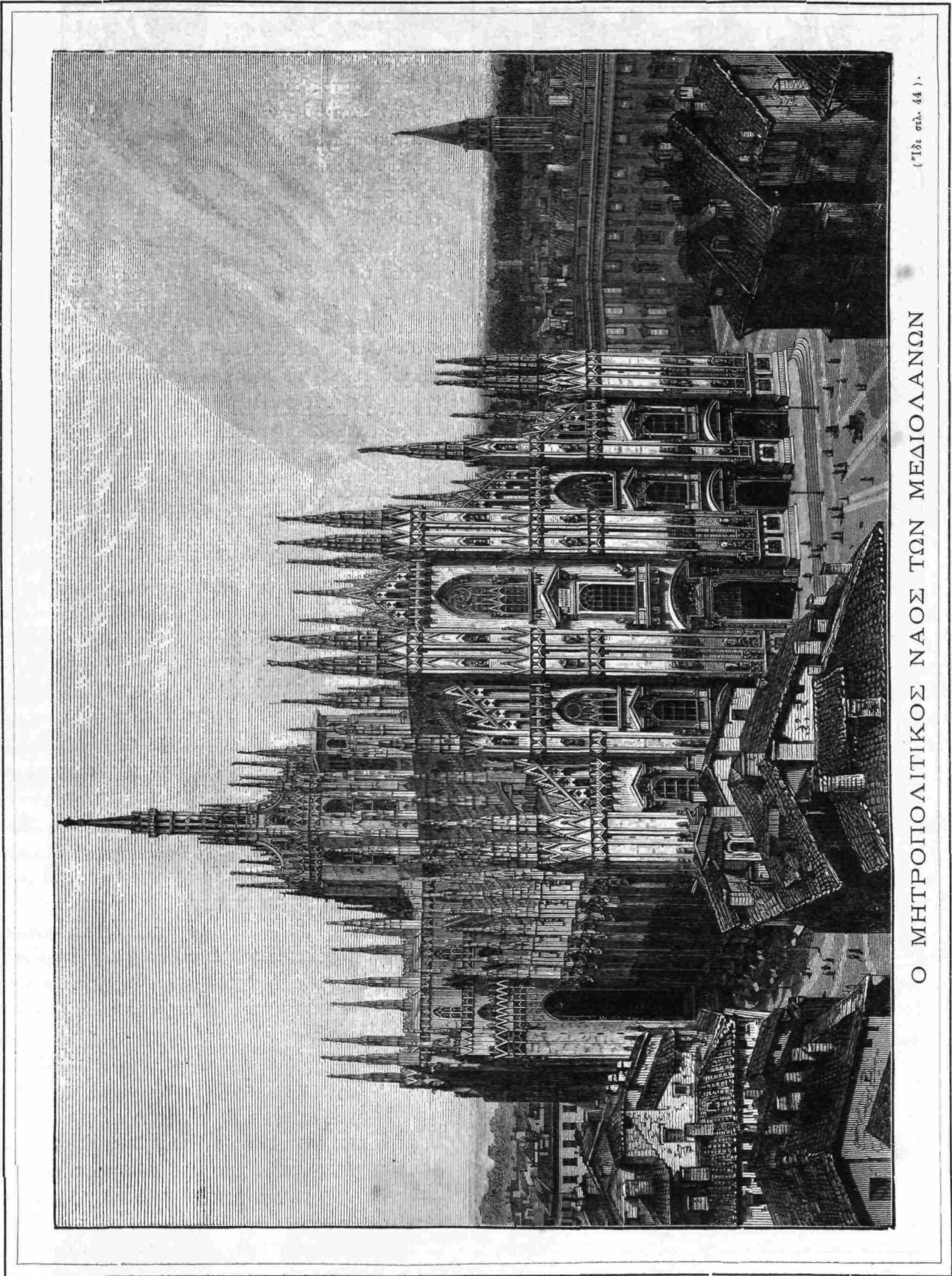
τὰς σοφίας του, τὰς ἀρετὰς του ἀκόμη, ἦτο σχεδὸν ψευ-

δος. Ὁ χριστιανισμὸς ἦτο ἡ ἀλήθεια. Ἦτο, παραβαλλό-

μενος πρὸς τὰς θρησκείας, τὰς φιλοσοφίας, τὰς ἀρετὰς
τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, ὅ,τι ἢ τοῦ Περικλέους Ἑλλάς πρὸς

τὰ σύγχρονα αὐτῆς κράτη, ὅ,τι ἢ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου
πρὸς τοὺς Αἰγυπτιακοὺς κολοσσούς, ὅ,τι ὁ Παρθενῶν

(Ἰδ. σελ. 44.)

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΜΕΙΟΛΑΝΩΝ

πρὸς τὰς πυραμίδας. Ὁ θρίαμβος αὐτοῦ ἐπομένως ἦτο
νόμος τῆς φύσεως.

Καὶ ἤδη, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶνε ἐκ τοῦ λαοῦ
γεννηθεῖσα θρησκεία, ἔπεται ὅτι δύναται ποτε νὰ ἐκλείψῃ,

ὡς ὄλαι αἱ τοῦ λαοῦ πλάναι; ὡς ἡ μαγεία δηλ. αἱ προλήψεις κτλ; Δὲν τὸ πιστεύομεν.

Ἡ θρησκεία δὲν εἶνε πλάνη τῶν λαῶν, εἶνε μεγάλη τοῦ ἐνοστίκτου ἀλήθεια μαντευομένη καὶ ἐκφραζομένη ὑπὸ τοῦ λαοῦ¹. Πιθανὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον νὰ περιέχῃ ὁ χριστιανισμὸς καὶ τινὰς πλάνας, ἀλλ' οὐδεμία πλάνη εἶνε μεγαλειτέρα, ἢ τὸ φρονεῖν ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνθρωπότης τελεία ἄνευ αἰσθήματος θρησκευτικοῦ, ἢ τὸ φρονεῖν ὅτι ἡ θρησκευτικὴ πίστις, τὴν ὁποίαν ὁ ὕλισμὸς, ἢ μᾶλλον ὁ θετικισμὸς ἀντέταξεν εἰς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἰδέας, δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὰς καθ' ὅλας τὰς νομίμους ἐφαρμογὰς τῆς, ἀφοῦ πρότερον τὰς συντρίψῃ.

Ὁ ἄνθρωπος μόλις ἀφίκετο εἰς βαθμὸν τινα πολιτισμοῦ, θὰ ἐκάθησεν ἡμέραν τινὰ μελαγχολικὸς ἐπὶ βράχου, ἀπαρράλλκτως ὡς ὁ Κάφρος Σέκεζα², καὶ θὰ ἀπέτεινεν εἰς αὐτὸν τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις: «Τίς ἐδημιούργησε τὰ ἀστρα; Ποῦ ταῦτα στηρίζονται; Τὰ ὕδατα οὐδέποτε ἀποκάμνουσι ῥέοντα, ἀλλὰ ποῦ καταλήγουσι, καὶ τίς τὰ ὕψη νὰ ῥέωσιν οὕτω; Τὰ σύννεφα ἔρχονται, φεύγουσιν, ἀλλὰ πόθεν ἔρχονται, τίς τ' ἀποστέλλει; Ἀδυνατῶ νὰ ἴδω τὸν ἄνεμον, ἀλλὰ τί εἶνε ὁ ἄνεμος, τίς τὸν γεννᾷ, τίς κάμνει αὐτὸν νὰ μυκάται, καὶ μὲ τρομάζῃ; Γνωρίζω πῶς ὁ σπόρος μου φύεται;» Διὰ μέσου τῶν ἐρωτήσεων τούτων ἀφίκετο εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἰδέαν τῆς πρώτης αἰτίας, τοῦ ὑπερφυσικοῦ, καὶ ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ τῷ τρόμῳ αὐτοῦ ἐλάτρευσε πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ παιδαριώδει φαντασίᾳ του ἐλίκνισε τοὺς παιδαριώδεις του πόθους. Οὐδεὶς λαός, ἐκτὸς σπανιωτάτων τινῶν ἐξαιρέσεων, ἔμεινεν ἄνευ θρησκείας. Ἡ θρησκεία λοιπὸν εἶνε ἡ ἀναγκαία καταφυγὴ παντὸς ἀνθρώπου, ὅστις ἐσκέφθη, ὁ πρῶτιστος δὲ σταθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἔδωκε διαφόρους τύπους καὶ διαφόρους μορφὰς εἰς τὸ ὄν αὐτό, ὅπερ ἐφαντάσθη ὡς πλάστην του, ἀλλ' ὅμως μεθ' ὅλας τὰς μεταξύ των παραλλαγὰς αἱ θρησκείαι ἀνάγονται εἰς τρεῖς μόνον τάξεις³ τὴν ἀνατολικήν, τὴν ἑλληνικήν, τὴν χριστιανικήν. Ἡ ἀνατολικὴ εἶνε συγκεχυμένη περὶ Θεοῦ ἰδέα, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος λατρεύει τὸν Θεὸν χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ, καὶ χωρὶς ἐπίσης ὁ Θεὸς οὗτος νὰ γνωρίζῃ καὶ ἑαυτὸν. Ἡ ἑλληνικὴ εἶνε ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀντιθέσεως. Ὁ Θεὸς διακρίνεται, ἐμνεται. Ἀντιτίθεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς ἑαυτὸν. Τὸ ἄπειρον ἀπόλλυται, διαλύεται ἐν τῷ πεπερασμένῳ. Ἡ χριστιανικὴ εἶνε κατ' οὐσίαν ἡ συμφιλίωσις. Θυγάτηρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἀναπαριστᾷ τὴν τε Ἀνατολήν καὶ Ἑλλάδα, καὶ τὰς ἐνόνοι. Ὁ ἀγνοῶν ἑαυτὸν Θεὸς ἐν τοῖς σκοτεινοῖς συμβόλοις τῆς Ἰνδίας, ὁ ἐκτὸς ἑαυτοῦ Θεὸς ἐν ταῖς ποικίλαις θεότησι τῆς Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης, λαμβάνει πλήρη συνειδησιν ἑαυτοῦ ἐν τῷ χριστιανισμῷ. Ὁ χριστιανισμὸς ἄρα

εἶνε ἡ μόνη πλήρης θρησκεία, ἡ μόνη ἀληθής. Εἶνε ὁ Θεὸς γνωρίζων ἑαυτὸν καὶ ὁμολογῶν ἑαυτὸν ὡς τοιοῦτον¹.

Ἐρευνᾶν, ἀμφιβάλλειν, εἶνε πολῦτιμος τοῦ ἀνθρώπου ἰδιότης. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἀμφιβολία ἔνοχος, διότι εἶνε ἐκ συστήματος ἀμφιβολία. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἡ ἀμφιβολία αὕτη καλεῖται σκεπτικισμὸς². Ἐγεννήθη ἐκ τῆς στρεβλώσεως τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος, καὶ εἶνε ὁ διεφθαρμένος [καρπὸς θελήσεως διεφθαρμένης. Ὁ σκεπτικισμὸς παγώνει ἀπάσας τῆς ψυχῆς τὰς κλίσεις, δεσμεύει ἅπαντ' αὐτῆς τὰ κινήματα, ἔνεκα δὲ τῆς ἐκουσίας αὐτοῦ οὐδετερότητος, μεταξὺ τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀληθείας, εἶνε ἀθεία καθαρὰ.

Οὕτω διάσημοι ἄνδρες προσεπάθησαν, καὶ προσπαθοῦσιν, εἴτε διὰ τῆς διαλεκτικῆς τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, εἴτε διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν νεωτέρων αὐτῆς πορισμάτων, νὰ ἐκοπάσωσιν ἐκ τῆς ἀνθρώπινου συνειδήσεως τὸ σύνολον τῆς εἰς ἀνωτέραν τινὰ δύναμιν πίστεως. Οὕτω θέτουσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὴν ἄπειρον φύσιν, δεικνύουσιν ἡμῖν τὴν πραγματικότητα ἐν ὄλῳ τῷ μεγαλειῷ αὐτῆς, τῇ καλλονῇ τῆς, τῷ τρόμῳ. Ἀλλὰ τί εἶνε τὸ ἄπειρον τοῦτο τῆς ὕλης, καὶ τί ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἂν εἶνε ἄπειρος, ἐὰν δι' ἡμᾶς εἶνε κενή, ἐὰν οὐδαμοῦ εὐρίσκωμεν τὰ ἴχνη μιᾶς συνειδήσεως; Ὅπισθεν τοῦ μεγάλου τούτου θεάτρου ὁ Λινναῖος ἐβλεπε διερχομένην τὴν σκιάν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ἐὰν ἡ σκιά αὕτη χαθῇ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μας, τί θέλει μείνει ἡμῖν ἐκ τοῦ ἀπείρου τούτου διαστήματος; Ἄν ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξὶς ἀναχθῇ εἰς σειρὰν φαινομένων βιολογικῆς τάξεως, ὁ κόσμος εἰς μηχανικὸν σύστημα κινήσεως, ἂν πᾶσα περὶ πνεύματος, περὶ ἀνωτέρου ὄντος ἰδέα ἐξοδελισθῇ τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, ὡς ὀλεθρία τάσις, τίς θέλει βεβαιώσῃ ἡμᾶς, ὅτι παγετώδης νύξ δὲν θέλει σκιάσει τὸν βίον μας, ἀχλὺς σκοτεινὴ τὴν διάνοιάν μας;

Ἐρωτήσωμεν τὸν πρῶτον ἄνθρωπον. Ἐχει ἀναμφιβόλως ἐν πιστεῦν, μίαν ἐλπίδα. Καὶ ἂν ὑπάρχωσι καὶ τινες ἄνευ πίστεως, οὗτοι ἀπατώνται. Ἐχουσι καὶ αὐτοὶ μίαν χίμαιραν, ἡ ὁποία εἶνε ἀνταύγεια πίστεως ἀπολεσθείσης³. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἂν καὶ ἡ ἀνταύγεια αὕτη ἀπολεσθῇ, ἢ ἡ χίμαιρα αὕτη ἐκλείψῃ; Ποῦ τότε τὸ ἀνθρώπινον ἰδεῶδες; Πρὸς τί ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ, ἢ πάλιν περὶ αὐτῆς, ὁ πόθος τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης, τοῦ καλοῦ ἐν τῷ κόσμῳ; Τί ἄλλο τότε μένει ὁ ἄνθρωπος, ἢ στιγμιαία ἐμφάνισις, πλέουσα ἐντὸς ἀπείρου ὄνειρου; ἢ, ὅπως λαλήσωμεν ἐπιστημονικώτερον, κατὰστάσις συνειδήσεως κεκλεισμένης ἐντὸς τοῦ ἐφαπτομένου σημείου φυσικῶν καὶ χημικῶν δυνάμεων, ἀμεταβλήτων καὶ ὠρισμένων;

Ὅποιαν ἀνθρωπότητα θὰ σχηματίσωσιν αἱ ἀρνητικαὶ αὐτὰ ἰδέαι! Ὅποιαν κοινωνίαν σκοτεινὴν, ἄδικον, ξηράν,

¹ E. Saisset. De la Ph. All. s. Hegel.

² Ὁ Πόρρον εἶνε ἀρχηγὸς τοῦ συστήματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν ὁ Πασχάλ.

³ Malloc. Pris. de la vie humaine.

¹ Er. Renan. Les Apôtres.

² Lubbock. Origine de la Civilis. Chap. V. La Religion.

³ E. Saisset-de la Philosophie Allemande.

ἀπογοητευμένην! Ἄλλὰ τὰ παράτολμα ταῦτα συστήματα θὰ καταπέσωσι· τὰ πλεῖστα τούτων κατέπεσαν ἤδη. Δὲν εἶνε πλέον συστήματα. Εἶνε τάσεις. Ἄλλ' αἱ σκοτειναὶ αὐταὶ ἰδέαι θὰ σκορπιζονται ὡς αἱ μελαναὶ ἐκεῖναι σκιαὶ τὰς ὁποίας ἡ φαντασία ἡμῶν βλέπει τὴν νύκτα, καὶ αἵτινες χάνονται ἅμα τῇ χαραυγῇ, διότι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, μεθ' ὅλους τοὺς ἀπελπιστικοὺς σπαραγμοὺς καὶ τὰς πλάνας του, εἴμαρται νὰ βαδίζῃ ἐνδελεχῶς εἰς τὴν πρόδον. Ἡ κοινωνία εἰς τὴν τελειότητα. Ἡ ἀνθρωπότης πρὸς τὸν Θεόν.

ΛΕΩΝ ΜΗΛΙΩΤΗΣ

ΝΕΟΤΗΣ ΚΑΙ ΓΗΡΑΣ

I

Ἡλική ἢ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἡλικιῶν σχέσις, τῶν ὑπὸ ἀβύσσου ὅλως χωριζομένων! Ἡ πρώτη εἶνε ὡς ἡ πρασίνη χλόη ἢ φρίσσουσα ὑπὸ τὰς πρώτας τοῦ ἔαρος θωπείας· ἡ δευτέρα ὡς ὁ ὠριμος στάχυς ὁ τείνων τὴν κορυφήν του ὑπὸ τοῦ θεριστοῦ τὸ δρέπανον· ἀμφότεραι δὲ εἰσιν ὁ ἐφήμερος καρπὸς ὁ θεῖα χεὶρ ἐπὶ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς ἀποτεθεῖς.

Νεότης! ἄνθος βλασάνον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἐπιλησμον τῶν καταιγίδων τῆς χθές, ἄφροντι διὰ τὰς τρικυμίας τῆς αὔριον. Νεότης! ἡλικία ρίπτουσα ἐνίοτε τὰς ὠραιότερας τῆς ζωῆς ἡμέρας εἰς τὸν τυφῶνα τῶν ἰδιοτρόπων παθῶν, κηλιδοῦσα τὴν ἀθωότητα ἐν τῇ μέθῃ τῶν ἀπατηλῶν ἡδονῶν, καὶ ἐνσταλάζουσα τὴν ἀμφιβολίαν ἐκεῖ ἔνθα ὤφειλε νὰ λάμπῃ ἡ ἐλπίς, καὶ τὴν ἐλπίδα ἐκεῖ ἔνθα γαυριᾷ ὅ,τι ἀδύνατον καὶ ἀκατόρθωτον. Γενναιοφροσύνη ἀπερίσκεπτος ἢ ἡ κεφαλὴ βαρύνει πλεῖστον τῆς καρδίας, ἥτις ὅμως ἐνίοτε παρέλκει τὴν πρώτην.

Ὡ τί ὠραία ἐποχή ἢ τῆς νεότητος, ὅταν γινώσκῃ τις πῶς νὰ ὠφελῆθῃ ἵνα θερίσῃ κατόπιν ἀγαθοὺς καρπούς. Θέλωμαι βλέπων τὴν γελέσσον αὐτὴν ὑπαρξιν, ἐσθῆτι λευκῇ τῆς πίστεως περιβεβλημένην, ὄνειροπόλον, φιλόδοξον, ἀντανακλῶσαν ἐν τῷ ἀκτινοβολοῦντι αὐτῆς μετώπῳ τὴν ποίησιν, φίλεργον, ἀνεξάρτητον, εὐσπλαγχνον, συμπαθῆ. Διατρέχουσαν εἶτα παραδεισίους λειμῶνας μὲ γλυκεῖαν καὶ ἀγνὴν μνηστὴν παρ' αὐτῆς, ἥτις ἐνῶ δρέπει ἐν φίλημα ἀκούει συγχρόνως τὴν ὑπόσχεσιν μιᾶς εὐτυχίας! Ὡ νεότης, ἰσχυρὰ καὶ ὠραία, ἐπωφελοῦ τῶν γονίμων τῆς ὑπάρξεώς σου στιγμῶν. Σκέπτου ὅτι ὁ βίος ὅλος δὲν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ παρόντος καὶ μὴ ἐξάντλει τὴν ἰσχύν σου ἀμερίμνωσ τὸσον, ὅσον ἢ μνηστὴ σου δρέπει τὸ φίλημά σου!

Διότι μίαν ἡμέραν τὰ δροσερὰ πέταλα τῶν ἐλπίδων καὶ πόθων σου, ξηρὰ πλέον καὶ μεμαραμένα τότε θὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἰσαριθμὰ βροντόφωνα χεῖλη, ἅτινα θὰ κρᾶξωσι πρὸς τὴν καρδίαν σου « Ἄφρων! τί ἔκαμες τὴν ζωὴν σου, τὴν εὐφυΐαν σου, τὴν ψυχὴν σου; »

II

Καίτοι μὴ ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν φανατικωτέρων τῆς κ. Στάελ θαυμαστῶν, οὐδὲ διαμφοσθητῶν ὅτι πλεί-

στας ὁ κάλαμός της ἔγραψε λαμπρὰς σελίδας, δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ μὴ ὁμολογήσω ὅτι εὖρον ὑψηλὴν καὶ πολυσήμαντον τὴν παρακατιοῦσαν φράσιν, πλήρη ἀληθείας καὶ πραγματικῆς πίστεως, ἐν ἣ λέγει:

« Ὅταν εὐγενὴς βίος παρεσκεύασε τὸ γῆρας, δὲν καταλήγει πλέον τοῦτο εἰς τὸν τάφον ἀλλ' εἰς τὴν ἀθανασίαν. »

Ἐπάρχει τι ὄντως ὠραιότερον καὶ σεμνότερον σεβασμίου πολιοῦ γέροντος περιᾶυγαζομένου ὑπὸ τοῦ σέλαος τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀρετῆς, ὅπερ ὁ Θεὸς φαίνεται ὅτι ἐκ τῶν αἰδίων ἀκτίνων του παρήγαγε καὶ δι' οὗ ἀμείβει σταδιοδρόμον, ἐνδόξως τοῦ βίου τὸ στάδιον καὶ ἐντίμως διατρέξαντα ;

Ἐγὼ τοῦλάχιστον σέβομαι καὶ εὐλαβοῦμαι τὸ γῆρας καὶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οὐδέποτε διῆλθε πρὸ ἐμοῦ χωρὶς νὰ δεχθῆ τὸν συμπαθῆ μου χαιρετισμόν, τὴν ἐνδειξὴν ταύτην τοῦ σεβασμοῦ ἣτις τῷ ὀφείλεται, τὴν τόσον ἀζημίον πλὴν δυστυχῶς σπανιώτατα παρεχομένην εἰς αὐτὸ ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι.

Τὸ γῆρας, κατ' ἐμέ, εἶνε φάρος ἔχων δύο φῶτα, τῶν τὸ μὲν φωτίζει τὴν ὁδὸν τοῦ κόσμου τὴν γηίνην, τὸ δὲ καταυγάζει τὴν πρὸς τὸν οὐρανόν.

Τὸ ἔσχατον γῆρας, ὅπερ κατ' ἐπιστημονικὸν ὄρον καλοῦμεν ἐξασθένησιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, πάθος ἀνίατον, οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ βαθμὸς προσεγγίσεως πρὸς τὴν μεταμόρφωσιν εἰς ἡν τείνομεν, κατὰ πάντα ὁμοίαν ἐκείνης ἣν καθ' ἐκάστην βλέπομεν τελουμένην ὑπὸ τὰ ὄμματά μας μεταξὺ τῶν ἐντόμων, καὶ ἣτις τὸν ἀηδῆ σκώληκα μεταποιεῖ εἰς ζωηρόχρωμον χρυσαλλίδα, ἣτις διὰ τῶν διαφανῶν αὐτῆς πτερυγῶν διασχίζει περιχαρῆς τοὺς αἰθέρας .

Αἱ ἀρχαῖαι Ἀθηναὶ καὶ ἡ Ῥώμη, οἱ ἐπαιώνιοι οὗτοι ἀντίζηλοι ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπέδιδον τιμὰς καί, ὡς εἶπεῖν, λατρείαν εἰς τὸ γῆρας. Εἰς αὐτὸ ἀνήκεν ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης, ἡ πρώτη εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ φωνή, αἱ τιμητικαὶ κατὰ τὰς ἐορτὰς θέσεις, ἡ προτίμησις ἐν πᾶσι διὰ πάντα.

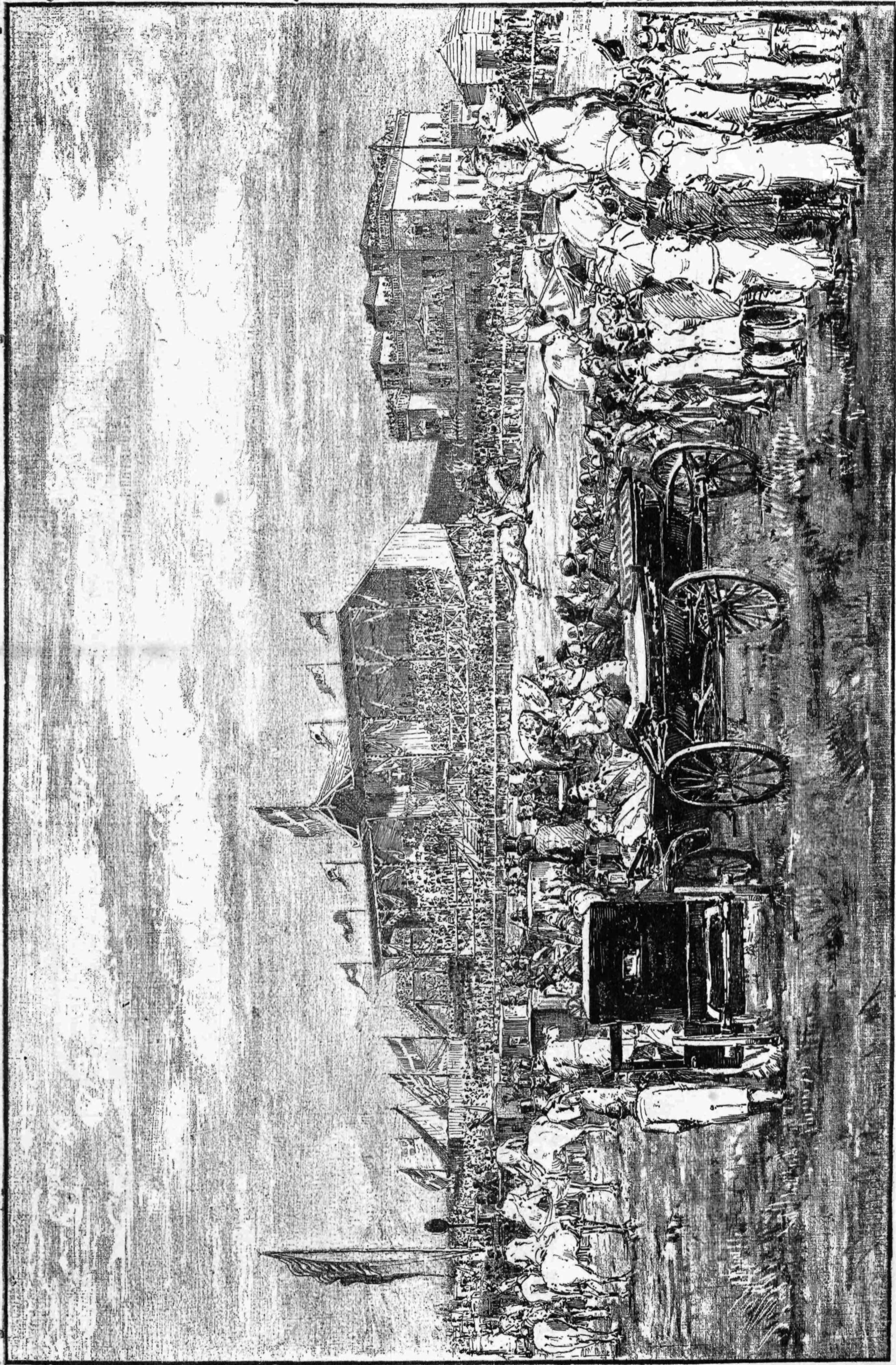
Καὶ ἔπραττον σοφῶς οὕτως αἱ Ἀθηναὶ καὶ ἡ Ῥώμη, διότι μόνῃ ἡ γνωρίασα τὸν βίον γενεὰ δύναται νὰ διδάξῃ καὶ νὰ καθοδηγήσῃ τὴν μέλλουσαν νὰ διατρέξῃ τὸ στάδιον τοῦ βίου γενεάν.

Παρατηρήσατε τὸν γέροντα ἐκεῖνον, οὗ τινος τὸ ἀνάστημα, καίτοι κυρτούμενον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν, προσεγγίζει ἐν τούτοις τὸν ζωφόρον πυλῶνος γοθικοῦ ναοῦ. Παρὰ τοὺς πόδας του κεῖνται κλάδος ἀκάνθης καὶ τὸ βιβλίον τῆς Συνέσεως, τὰ σύμβολα τουτέστιν ἅτινα ἐξεικονίζουσι τὴν ζωὴν καὶ τὰ τέλη αὐτῆς.

Δύο παιδία τὸν συνοδεύουσι· τὸ ἐν τούτων ἐν τῇ ὀρμῇ τῆς ἡλικίας του « ἐπιθυμεῖ νὰ χωρήσῃ πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ θραύει ὑπὸ τοὺς πόδας του τὴν ὀχληρὰν ἀκανθάν· τὸ ἕτερον, μικρὰ ἀγγελόμορφος κόρη, κλίνει πρὸς τὴν ἱεράν βίβλον. . . . Καὶ ὁ πάππος, παρατηρεῖ ἰλαρῶς ἀμφοτέρω, λέγων πρὸς τὸν παῖδα: ὑπομονή! καὶ πρὸς τὴν κόρην: θάρρος!

Ἴδου τὸ γῆρας.

ΕΑΡΙΝΑΙ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΙ ΕΝ ΦΑΛΗΡΩ,

ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑΙ ΤΗ 27^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1883, ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΠΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(18. εν. 40).

III

Ἐγνώρισα ἄλλοτε γέροντα, δισχυριζόμενον ὅτι κατήγετο ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ ἡ ἰδέα αὐτῆ ἦν ἡ μόνη ξενότροπος ἣτις ἐνεφιλοχώρησεν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν ἄλλως διάνοιάν του καὶ τὸ δίκαιον πνευμά του.

Μοὶ ἔλεγε δὲ συνεχῶς:

— Τέκνον μου· ἐσμέν οἱ ἐκπεφυλισμένοι ἀπόγονοι γενεᾶς μεγάλης, ἐνδόξου καὶ ἰσχυρᾶς. Ἡ ἀνθρωπότης ἐξασθενεῖ βαθμηδὸν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν αἰώνων, τὸ δὲ αἷμα ἀποψύχεται μετὰ δρόμον δισχιλίω ἐτῶν.

Ἐκκλινον ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν ἀκούων τοὺς λόγους τούτους καὶ δὲν ἐτόλμων ν' ἀποκριθῶ οὐδέν. Ἐσκεπτόμην ὅμως καθ' ἑαυτόν:

Ἡ ἀνθρωπότης διαμένει ἰσχυρὰ ἐν μέσῳ τῶν αἰώνων· οἱ υἱοὶ ἀξίζουσι τοὺς πατέρας· τὸ αἷμα καθίσταται θερμότατον ὅταν ῥέῃ ἐπὶ τῶν διδαγμάτων τοῦ παρελθόντος, τῶν χαλίκων τούτων τῆς ἀχανοῦς τρίβου τῆς ὑπάρξεως, οἵτινες φθειροῦσι διὰ τῆς προστριβῆς τὴν ἀμφιβολίαν καὶ ὑγιάζουσι τὴν σκέψιν διὰ τῆς πείρας.

Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ ὁδοιπόρος ὁ πρὸς τὸ τέρμα βαδίζων καὶ οὐδαμῶς ἀνησυχῶν περὶ τῶν ἐνδυμάτων ἅτινα καταλείπει ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν τῆς ὁδοῦ. Τέρμα του ἡ ἀλήθεια. . . . . Ἄς φθειρῆται ὅθεν ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν τὸ σῶμά του καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἄς προχωρῇ πρὸς τὸ θεῖον τέλος. Ἄς προχωρῇ μέχρι τοῦ πρώτου εἰμαρμένου ὁρίου ἐνθα ὁ Θεὸς γέγραφε πυρίνοις χαρακτηρησιν: Υἱὲ τῆς γῆς, στήθι!

Ἄλλὰ τί θὰ συμβῆ τότε; Εἰς τὸν σταθμὸν τοῦτον θ' ἀναπαυθῶμεν διὰ τοὺς κόπους μας καὶ θὰ μᾶς ἐπευφημήσωσι διὰ τὴν πρόοδόν μας, θὰ ὤμεν ἀκόμη οἱ ἀφοβοὶ καὶ ἀκάματοι ὁδοιπόροι, οἵτινες, φθάνοντες μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, βυθίζουσι μετ' εὐχαριστήσεως τὸ βλέμμα εἰς τὴν διανυθεῖσαν ἄβυσσον λέγοντες: Αἴνος τῷ Κυρίῳ! Καὶ προσβλέποντες εἶτα τὸ μέλλον προστιθέασιν: Ἐλπίς!

Οὕτως ἐπίσης καὶ ἡ ἀνθρωπότης συλλήβδην κρινομένη δύναται νὰ ἔχη τὴν νεότητά καὶ τὸ γῆρας τῆς, ἀπαρἀλάκτως ὡς τὸ κατ' ἰδίαν ἄτομον.

Ἡ νεότης τοῦ ἀτόμου εἶνε ἡ ἐργασία ἐνὸς μόνοῦ ὑπὲρ ὄλων, ἡ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε ἡ ἐργασία ὄλων ὑπὲρ τοῦ ἐνός.

Τὸ γῆρας καὶ τοῦ μὲν καὶ τῆς δὲ εἶνε ἡλικία μεταβατική, μεθ' ἣν εἰσέρχονται ἄμφω εἰς τὴν ἀτελεύτητον καὶ περιλαμπῆ τῆς ἀθανασίας ἡμέραν.

Achille Simon

Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τοῦ ἐξόχου πατριώτου, τοῦ μεγάλου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀναμορφωτοῦ, δίδομεν σήμερον πιστὴν εἰκόνα τοῦ ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνδριάντος αὐτοῦ, ὃν ἡ εὐ-

φάνταστος τοῦ παρ' ἡμῖν διακεκριμένου καλλιτέχνου κ. Γ. Βρούτου σμίλη ἀπετύπωσεν ἐπὶ τοῦ πεντελικοῦ μαρμάρου διὰ τῶν λεπτοτάτων χαρακτήρων τῆς θείας τέχνης.

Ὁ Κοραῆς ὑπὸ πατρὸς ἐμπόρου γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1742, ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θωμαΐδος, εἶτα δὲ ἐμαθήτευσε παρ' Ἰθακησίῳ τινὶ μοναχῷ. Ἀλλὰ τὴν νεανικὴν του μόρφωσιν ὁ Κοραῆς ὀφείλει εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ὀλλανδικοῦ προξενείου Bernard Keun, παρ' ᾧ καὶ ἐμεινεν ἄχρι τῆς εἰς Ἀμοτελόδαμον ἀποστολῆς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του λόγῳ ἐμπορίου.

«Ἐπὶ ἕξ ἔτη διατρίψας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ — λέγει ὁ ἀείμνηστος καθηγητῆς Π. Ἀργυρόπουλος ἐν τῷ ἐκφωνηθέντι λόγῳ του τῇ 20 Μαΐου 1850 κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτῆν τοῦ Πανεπιστημίου — μεταξύ τοῦ Κερδώου Ἐρμού καὶ τῶν Μουσῶν ταλαντευόμενος, συνεστήθη παρὰ τοῦ Β. Keun εἰς ἄλλον ἐπίσης σοφὸν ἱερέα Α. Buurt, καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του Καρολίαν, λογίαν ἐπίσης καὶ συγγραφέα λογικῆς, ἣν μετὰ ζήλου ἐσπούδασεν ὁ Κοραῆς. Ἡ εἰς Σμύρνην ἐπάνοδος του ἐβύθισεν αὐτὸν εἰς μελαγχολίαν ὀλίγον τῆς παραφροσύνης (ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ) ἀπέχουσαν· διότι ἡ μὲν θεὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἦτο πρὸς αὐτὸν ἀφόρητος, τὸ δ' ἐμπόριον παρεξέτρεπεν αὐτὸν τῶν νοητικῶν του ἐργασιῶν. Μετὰ πολλὰς λοιπὸν δυσκολίας καὶ ἀντιλογίας πρὸς τὸν πατέρα του, ἐπιθυμοῦντα νὰ τὸν διατηρήσῃ εἰς τὸν ἐμπορικὸν βίον καὶ νὰ τὸν νυμφεύσῃ μετὰ νεάνιδα εὐεῖδη καὶ βαθύπλουτον, μετέβη εἰς Μονπελλιὲ τῆς Γαλλίας, ὅπου ἐπὶ ἕξ ἔτη σπουδάσας τὴν ἰατρικὴν ἀνηγορεύθη διδάκτωρ ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ.

Ἐκτοτε ἤρξατο ὁ φιλολογικὸς τοῦ Κοραῆ βίος πλήρης δόξης καὶ πλήρης μεγαλείου, ὃν ἐν τῷ στενωπῷ τούτῳ χώρῳ ἀδυνατοῦμεν νὰ περιλάβωμεν, ἄλλως τε δὲ πολλοὶ πρὸ ἡμῶν διὰ μακρῶν ἀφηγήθησαν.

Ὁφείλομεν ὅμως νὰ μὴ παρασιωπήσωμεν τὸ μέγιστον αὐτοῦ ἔργον, ἦτοι τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣν « παραλαβὼν — ὡς λέγει καὶ ὁ ἀείμνηστος Κόκκινος, ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἀπαγγελθέντι κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ — παρὰ τῶν προκατόχων γενεῶν ἐκπτωτον τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ κάλλους τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἐπελήφθη μετὰ ἡράκλειον ἀληθῶς δύναμιν τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς καὶ ἐλύτρωσεν ἐκ τῆς νάρκης τοῦ φυτικοῦ βίου, ὃν ἔζη τέως ἀνεπίγνωτος, ἀναγαγὼν αὐτὴν εἰς τὰ αἰθέρια ὕψη τῆς πνευματικῆς αὐτοσυνειδήσεως. Ἡ γλῶσσα εἶχεν ἀποβάλλει τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτε ἡ ἰδέα τοῦ καλοῦ ἔδυσεν ἐν τῇ πνιγερᾷ τῆς δουλείας ἀτμοσφαιρᾷ. Ἐξέπιπτε δὲ κατὰ μικρὸν μέχρι τελείας ἀμαυρώσεως ἐν τῇ καθ' ἡμέραν χρήσει τοῦ πλήθους, ἀποβάλλοντος βαθμηδὸν διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν τὴν αἰσθησὶν τῆς πνευματικῆς δυνάμεως». Γνωστὴ δὲ εἶνε ἡ φιλοπατρία του, ἣτις ἦτο τὸ μυστηριῶδες κέντρον τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ῥώμης, ἡ καυστικὴ ὕελος ἣτις συγκεντρώσασα τὰς πολλὰς καὶ διεσκορπισμένας ἀκτῖνας τῆς εὐρείας αὐτοῦ διανοίας, παρήγαγε πῦρ ἰσχυρὸν καὶ φλόγα, τὴν φλόγα τῆς ἐλευ-

θερίας, δι' ἧς, ὡς φοῖνιξ ἐκ τῆς τέφρας του, ἡ Πατρὶς ἡμῶν ἀνεγεννήθη: «Διότι τὸ μεγαλεῖον τοῦ Κοραῆ ἐνέκειτο λέγει ὁ κ. Α. Κοντόσταυλος ὁ ἕτερος τῶν ἐκφωνησάντων λόγον, εἰς μίαν μόνην αὐταρχικὴν κυβερνώσαν ἰδέαν, ἰδέαν πρακτικὴν καὶ μεγάλην, τὴν μεγίστην πασῶν, τὴν ἰδέαν τῆς λυτρώσεως τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀνυψώσεως αὐτοῦ εἰς τῆς ἐλευθερίας τὸ θεῖον κράτος».

Ὁ Κοραῆς ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις τῇ 6 Ἀπριλίου κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἤτοι τῇ 25 Μαρτίου καθ' ἡμᾶς τοῦ ἔτους 1833, ἐνεταφιάσθη δὲ ἐν τῷ Mont Parnasse, χαραχθέντος ἐπὶ τοῦ τάφου του τοῦ ἐξῆς ἐπιγράμματος:

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ ΧΙΟΣ ΥΠΟ ΞΕΝΗΝ
ΜΕΝ ΙΣΑ ΔΕ ΤΗΙ ΦΥΣΑΣΗΙ Μ' ΕΛΛΑΔΙ ΠΕ
ΦΙΛΗΜΕΝΗΝ ΓΗΝ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΚΕΙΜΑΙ

Ὁ δὲ πρὸ τῶν προπυλαίων ἀνδριάς αὐτοῦ, ἐν τῶν λαμπροτέρων τῆς ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας ἔργων, ὅπερ, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, ὀφείλεται εἰς τὸν διακεκριμένον παρ' ἡμῶν καλλιτέχνην κ. Γ. Βροῦτον καὶ ὁ διακρίνει ἀρμονία τέχνης καὶ τελεία παράστασις τῶν χαρακτήρων, ἐστήθη τῇ 11 Μαΐου 1875, χάρις εἰς τὴν γενναίαν προσφορὰν τῶν πατριωτικῶν τέκνων τῆς εὐάνδρου ἀλλ' ἀτυχοῦς Χίου.

Τῇ 25 ἐπομένως τοῦ παρελθόντος Μαρτίου, ἐπετείω τῆς ἀποτινάξεως τοῦ δουλικοῦ κλοιοῦ ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ τραχήλου, συνεπληροῦτο ἀκριβῶς πεντηκονταετηρίς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ δαφνοστεφοῦς Χίου. Καὶ ὅμως, ὡς πᾶσα ἐθνικὴ ἑορτὴ ἀπὸ τινος, καὶ ἡ ἑορτὴ αὕτη παρῆλθεν ἐν ὑπερβορείῳ ψυχρότητι, διότι βόρειος παγωμένος ὠκεανὸς κατέκλυσε τὴν καρδίαν τοῦ ἐκνευρισμένου Ἑλλήνος τῆς σήμερον, προκειμένου ν' ἀναμνησθῆ τῶν δοτήρων τῆς ἐλευθερίας του εὐγνώμων, μεταρσιούμενος πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τοῦ βορβόρου τοῦ παρόντος εἰς τὰς τηλαυγεῖς σφαίρας τῶν ἀνδραγαθημάτων ἐκείνων, οἵτινες ἔθηκαν τὰ θέμεθλα τοῦ ἑλληνικοῦ Θρόνου.

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

ΟΙ ΕΞ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΓΕΛΩΤΟΠΟΙΟΙ

Πασιγνώστον εἶνε τὸ ἐκ τῶν ὠραιότερων δραμάτων τοῦ Οὐγκώ, Ὁ Βασιλεὺς εὐθυμεῖ, ἔνθα πρωταγωνιστεῖ ὁ γελωτοποιὸς Τριβουλέτος καὶ ὅπερ, μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Βέρδη, τσακίς διὰ τῆς περιπαθοῦς αὐτοῦ μουσικῆς συνεκίνησε καὶ ἐξῆρε τοὺς θαμῶνας τῶν Ἀθηναϊκῶν θεάτρων.

Σημειώσεις τινές, σχετιζόμεναι πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος γελωτοποιῶν, τῶν θλιβερῶς εὐτυχῶν τούτων ὑπάρξεων, καὶ τῆς δύσεως τοῦ ἀστέρος των ἀπὸ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν, φρονοῦμεν, δὲν θὰ ἐπασχολήσωσιν ἀνωφελῶς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας.

Τὸ ἐθίμον τοῦ διατηρεῖν γελωτοποιούς χάριν οἰκιακῆς ψυχαγωγίας ἐπεκράτησεν ἀνεκάθεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἐν τούτοις δὲν φαίνεται ἀπορριπτεὰ καὶ ἡ γνώμη ἐκείνων, οἵτινες ἀνάγουσι τὴν ἀφετηρίαν τοῦ ἐθίμου τούτου εἰς προγενεστέραν ἐποχὴν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι εἶχον τοὺς δημοσίους αὐτῶν γελωτοποιούς, οὓς προσηγόρευον εὐτραπέλους, ἐνίοτε δὲ καὶ παρασίτους διὰ τὴν προνομίαν, ἧς ἀπελάμβανον, ἵνα παρακάθηνται αὐτόκλητοι εἰς τὰ συμπόσια. Ἐν τῷ Ξενοφῶντι ἀπαντᾶται περικοπή, καθ' ἣν ὁ Σωκράτης ἐπέβαλε σιγὴν εἰς εὐφάνταστον κωμικὸν Φίλιππον, καὶ παρὰ πολλοῖς δ' ἄλλοις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πλεῖστα ἐγράφησαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἡ Ῥώμη εἶχε καὶ αὕτη τοὺς κιναιδούς της, πολλὰ δὲ ζόβανα, κείμενα ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ὑπετύπουν προσφυστάτα τὰς γελωτοποιούς φύσεις. Ἡ Δύσις κατόπιν ἐμιμήθη τὸ ἐθίμον τοῦτο τῆς Ἀνατολῆς, ὁ δὲ Κάρολος Ε' τῆς Γαλλίας ἀναφέρεται γράψας πρὸς φίλον του, ὅπως τῷ προμηθεύῃ γελωτοποιὸν ἱκανόν, «μὴ ἀρκοῦντος ἐνδὸς ὄν πρὸ τινος ἐτήρει ἐν τῇ Αὐλῇ». Ὁ Πάπας Λέων ὁ Ι' ἐγγέλα ἄσβεστον πρὸ τῶν χαριεντισμῶν τῶν γελωτοποιῶν, εἰς δὲ τὸν Κλήμεντα τὸν Ζ' ἐδέησε νὰ σταλῶσιν ἐκ τοῦ Μεξικοῦ γελωτοποιοὶ πρὸς ψυχαγωγίαν. Ἐκτοτε, ὅσημέραι ἐνισχυομένης τῆς τάσεως τῶν Αὐλῶν πρὸς τὸ παίζειν, εὐφυσολογεῖν, ἀστεῖζεσθαι καὶ γελᾶν, οὐ μόνον ἄνδρες ἐσπούδαζον εἰδικῶς τὴν τέχνην τοῦ γελωτοποιοῦ, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐπεδόθησαν εἰς τὸ προσφιλέα ἔργον, τὸ πολλὰς τὰς τιμάς καὶ ὠφελείας προσπορίζον τότε. Οἱ γελωτοποιοὶ δὲν ὑπῆρξαν μόνον οἱ προστατευόμενοι τῶν Παπῶν, ὡς ἀναφέρει ἡ μεσαιωνικὴ παράδοσις τῆς Δύσεως, ἀλλὰ καὶ οἱ ἔμπιστοι καὶ πεφιλημένοι τῶν Βασιλέων, μεγάλην ἀσκούντες ἐπιρροὴν ἐν τῇ Πολιτείᾳ. Βραδύτερον δὲ Πέτρος ὁ Μέγας κατήρτισε στρατόπεδον γελωτοποιῶν ἐκ τῶν ἐπιστημόνων καὶ σοφῶν ἐκείνων, ὧν ἡ διαγωγή δὲν ἐφαίνετο αὐτῷ συνάδουσα πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Πατρίδος συμφέρον. Οὕτως ὅταν ἐπιστήμων τις οἰσοδήτις παρέβαινε κατὰ τινὰ τρόπον τὰ ἐπιτεταγμένα αὐτῷ καθήκοντα, βασιλικῇ ἐπινεύσει κατετάσσετο πάραυτα εἰς τὸν θάσσον τῶν γελωτοποιῶν, ὧν καθήκον ἐπεβέβλητο τὸ προκαλεῖν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, ἅτινα ἐν τούτοις δὲν ἦσαν, φαίνεται, πάντοτε τέλεον ξένα πρὸς τὴν κοινωνικὴν ταύτην ὑποστάθμη, ὡς ἀπεκάλει συλλήβδην τοὺς γελωτοποιούς τούτους ὁ Σαλισβουρῆ, διότι ἀναφέρονται πολλὰ παραδείγματα εὐπατριδῶν σωθέντων διὰ χειρὸς τῶν γελωτοποιῶν τούτων καὶ πλεῖστα ἀναγράφονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ μεσαίωνα ἐπεισόδια, ἐν οἷς καταφαίνεται, ὅτι τὸ γέρας τοῦ ἵπποτισμοῦ δὲν ἐκόσμιε ἀναξίως τῶν γελωτοποιῶν τὰ στήθη. Φαίνεται, ὅτι εἰς ὅλας τὰς ἑκατονταετηρίδας τοῦ παρελθόντος ἐπεπόλασεν εὐτραπέλος χαρακτήρ πρόξενος ἀφειδοῦς γέλωτος ἀσυνήθους εἰς τὴν σύνοφρον κυνικότητα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

Ἡ ἐνδυμασία τῶν γελωτοποιῶν ὑπέστη ποικίλας μεταβολὰς κατὰ διαφόρους τόπους καὶ χρόνους. Ὁ Βίλκ Σόμερς, εἷς τῶν γελωτοποιῶν Ἑρρίκου τοῦ Η', ἔφερε πάντοτε λινοστολὴν ποδήρη. Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, ἔργον τοῦ

Hollein, ὑπάρχει ἔτι καὶ σήμερον ἐν Hampton-Court. Ἡ βασίλισσα Μαρία ἀπέθανεν ἀκούουσα τὰς ἀδιαλείπτους εὐφρολογίας τοῦ γελωτοποιοῦ αὐτῆς, καθ' ἣν ἐποχὴν ὑπῆρχε τάγμα Φραγκισκανῶν αὐτοκαλουμένων γελωτοποιῶν τῆς Μοναρχικῆς καὶ Παπικῆς ἐξουσίας.

Πρῶτος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος καθήρесе τοὺς ἐν ταῖς Αὐλαῖς γελωτοποιούς, οἵτινες, ὁλονὲν ἔκτοτε τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου ἐκπίπτοντες, δὲν ἀνευρίσκονται σήμερον ἢ ὡς μέλη χυδαίων σχοινοβατικῶν ἑταιρειῶν, προκαλοῦντες τὸν γέλωτα διὰ τῶν ἐξεζητημένων παχυλῶν ἀνοησιῶν των.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ

ΤΩΝ ΜΕΔΙΟΔΑΝΩΝ

Ὁ μεγαλοπρεπὴς οὗτος ναός, ὅστις εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πρωτεύουσῃ τῆς Λομβαρδίας, τοῖς Μεδιολάνοις, κατέχει τὴν πρωτίστην θέσιν διὰ τὴν τελειότητα καὶ λαμπρότητα τῶν τοιούτων Γοτθικῶν οἰκοδομῶν.

Θεμελιωθεὶς τὸ 1386 ὑπὸ τοῦ Βισκόντη κεῖται ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας de Ia Duomo, ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα· κατεσκευασμένος δὲ ὁλόκληρος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἔχει σχῆμα σταυροῦ, οὗ τὸ μὲν μήκος εἶνε 490 ποδῶν τὸ δὲ πλάτος 180.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ναοῦ, ὁ ἀριθμὸς τῶν στηλῶν, ἀψίδων καὶ κοιλωμάτων, εἰς ἃ εὐρίσκονται αἱ προτομαὶ καὶ οἱ ἀνδριάντες ἱεραρχῶν, ἡγεμόνων καὶ ἁγίων, εἶνε ἄπειρος. Ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν νῦν ὑπαρχόντων ἐν αὐτῷ ἀγαλμάτων ἀναβαίνει εἰς 7,000, ὑπάρχει δὲ χῶρος διὰ 3,000 εἰσέτι!

Αἱ πέντε μεγαλοπρεπεῖς ἔξοδοι κατειργάσθησαν ὑπὸ τοῦ Μαγγῶνος τὸ 1548, αἱ δὲ δύο στηλαὶ ἐκ γρανίτου αἱ ἰστάμεναι ἐκατέρωθεν τῆς κεντρικῆς ἔξοδου, συνίστανται ἐκ μονολίθου καὶ ἀφιερῶθησαν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Καρόλου, ὅστις διετέλεσεν ἀρχιεπίσκοπος Μεδιολάνων κατὰ

τὴν 16 ἑκατονταετηρίδα μ.Χ. καὶ οὗ τὰ λείψανα φυλάττονται ἐν παρεκκλησίῳ τινὶ ὑπογείῳ κειμένῳ ὑπὸ τὸν Δόμον.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων κειμηλίων τῶν ἐν τῷ ναῷ εὐρισκομένων εἶνε καὶ τὸ προσόφιον δι' οὗ ἐσπόγγισεν ὁ Χριστὸς τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀφοῦ τοὺς ἔνιψε, μέρος τῆς πορφύρας, ἣν περιέβαλον αὐτῷ οἱ στρατιῶται

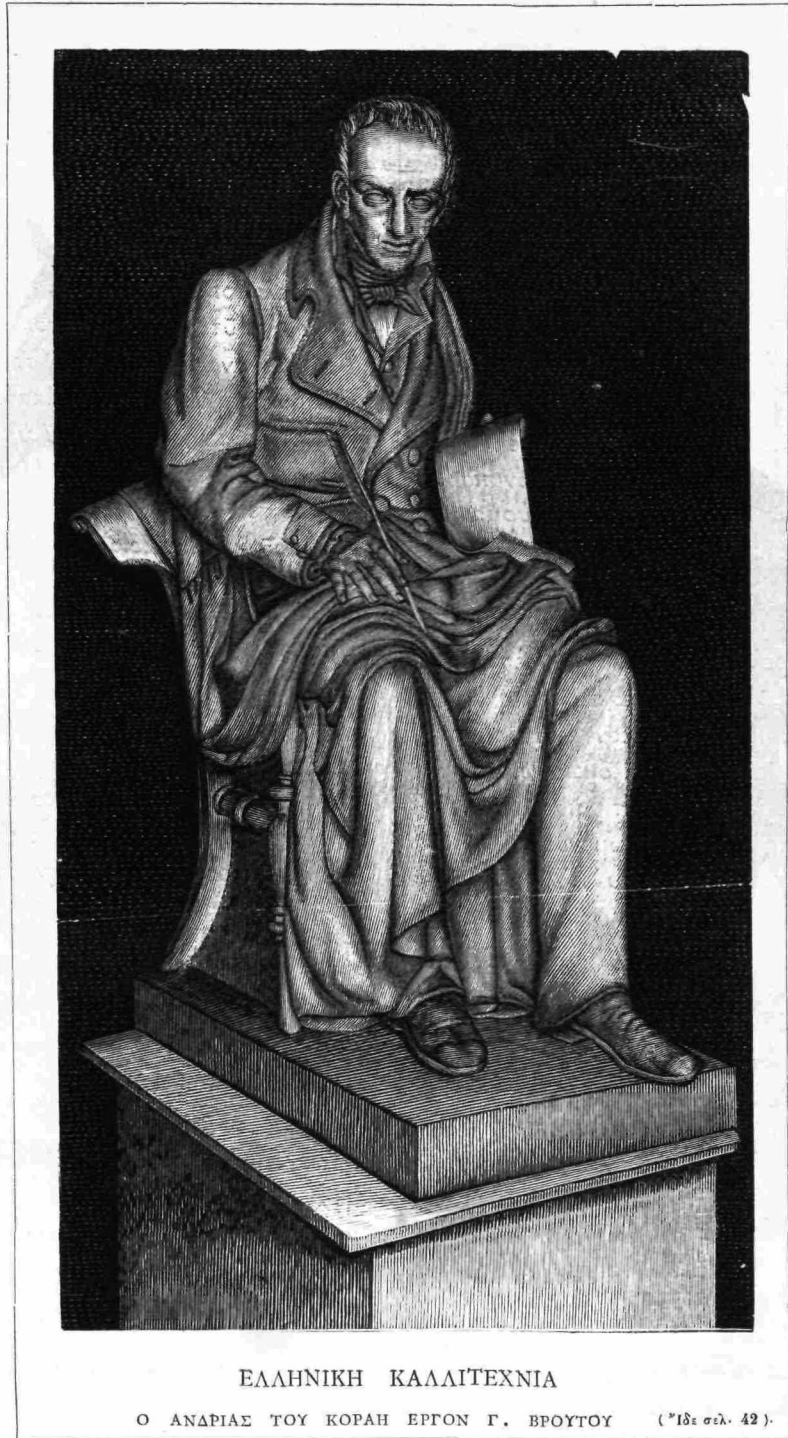
κατὰ τὴν σταύρωσιν αὐτοῦ, ἀκανθαί τινες ἐκ τῶν τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου του, λίθος τις ἐκ τοῦ ἁγίου τάφου, ἡ ράβδος τοῦ Μωϋσέως, ὀδόντες τινὲς τοῦ Δανιήλ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαὰκ καὶ τοῦ Ἑλισσαίε!! Ἐπὶ δὲ τῆς ἁγίας τραπέζης κρέμαται σάκκος, περιέχων ἐν τῶν καρφίων τοῦ σταυροῦ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπερ καὶ παρουσιάζουσι κατ' ἔτος εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἀνευρέσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καθ' ἣν περιφέρουσιν αὐτὸ διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως.

Μετὰ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ ὁ τῶν Μεδιολάνων κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ὡς χριστιανικὸς ναός· μεγαλοπρεπέστατον δὲ θέαμα ἐκτυλίσσειται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν θεατῶν, ὅταν φωτίζεται ὑπὸ τῶν ἀναριθμήτων κρεμαμένων λυχνιῶν.

ΣΑΡΡΑ ΒΕΡΝΑΡ

Δημοσιεύομεν σήμερον τὴν εἰκόνα τῆς διασήμου ἡθοποιοῦ Σάρρας Βερνάρ, ἧς ἡ φήμη ταχυτέρα τῆς ἀστραπῆς πρὸ πολλοῦ διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην καὶ τὸν νέον κόσμον. Γεννηθεῖσα τὴν 22 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1844 ἐκ μητρὸς Ἰουδαίας, ἀνετρά-

φη ἐν τινὶ μοναστηρίῳ ἀφοῦ προηγουμένως ἐδαπτίσθη τῇ ἐπιμόνῳ δὲ συμβουλῇ τῶν φίλων τῆς ἀσκητριῶν ὑπέκουσα, μετέθῃ ἐν ἔτει 1858 εἰς τὸ ἐν Παρισίοις σχολεῖον τῆς Μουσικῆς ἔνθα γενομένη μαθήτρια τοῦ Pruvost καὶ τῶν Samson διδασκάλων καθὼς καὶ ἡθοποιῶν ἐπιφανεστάτων, ἔλαβε τὸ δεύτερον βραβεῖον ἐν τῇ τραγωδίᾳ καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ κωμῳδίᾳ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ο ΑΝΑΡΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ ΕΡΦΟΝ Γ. ΒΡΟΥΤΟΥ (*18ε σελ. 42).

Ἄλλ' ὅμως μεθ' ὅλας τὰς βραβεύσεις ταύτας, ἡ πρώτη αὐτῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφάνισις δὲν ἐξήγειρε τὴν προσοχὴν τῶν θεατῶν. Ἐνῶ δὲ ἡ προσκόλλησις αὐτῆς εἰς τὸ Port Saint Martin, οὐδαμῶς ἐβοήθησε τὴν κατ' ἀρχὰς δηλωθεῖσαν μέλλουσαν αὐτῆς πρόοδον, ἐπέτυχεν ὅμως ἡ αἰοδὸς ἐν τῷ ᾠδικῷ νὰ δειχθῆ ὁποῖα ἐμελλε νὰ γίνῃ.

τῆτα τῆς φωνῆς τῆς, οὐχ ἦττον ὅμως ἡ γλῶσσα αὐτῆς ὁμοιάζει ρεῦμα εἰς τὴν μικροτάτην πίεσιν ὑποχωροῦν καὶ ἄλλοτε βαῖνον. Εἰς πᾶσαν ἡρεμον κίνησιν, καὶ διέγερσιν τοῦ αἰσθήματος, δίδει ἔμφασιν ἡ γλῶσσα αὐτῆ. Τὰ λαμπρότερα, τὰ σκοτεινότερα τῶν χρωμάτων ἐν ὁμοίῳ βαθμῷ ἴστανται πρὸ αὐτῆς. Εἰς τὴν χαρὰν καθὼς καὶ εἰς τὴν

ΔΑΓΟΒΕΡ.— Ὁ ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ νικήσας ἵππος τὸν ἐπίπεδον δρόμον καὶ τὸν μετ' ἐμποδίων τοῦ κ. ΣΤ. ΜΠΟΥΝΤΟΥΡΗ.

(Ἴδε σελ. 46).

Ἡ Σάρρα Βερνὰρ κατέχει σήμερον τὴν πρώτην τάξιν ἐν τῷ δραματικῷ κόσμῳ ἴσως δὲ εἶνε ἡ μόνη μεταξὺ τῶν συγχρόνων ἠθοποιῶν, ἧς τὸ ὄνομα ὡς ἐξόχου καλλιτέχνης ἐνεγράφη εἰς ἀπάσας τὰς ἐφημερίδας τοῦ κόσμου.

Ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῶν μεγαλειτέρων θεάτρων ἡ Βερνὰρ ἐδίδαξε τὰ ἔργα τοῦ Οὐγγῶ, τοῦ Δουμᾶ, τοῦ Φεγιέ καὶ ἄλλων συγχρόνων συγγραφέων πρωταγωνιστήσασα ὡς τελεία διδασκάλισσα τῆς τέχνης.

Εἰ καὶ δὲν δίδει εἰς τὸν λόγον, καθὼς εἰς τὸ τραγικὸν συμβαίνει, τόνον ὑπερβάλλοντα τὴν ποιότητα καὶ ιδιό-

λύτην κάμπτεται ἡ φωνή τῆς φυσικῶς εἰς τοὺς διαφόρους χαρακτηρισμοὺς ἀναβάσεως ἢ καταβάσεως εἰς μακρὰς περιόδους εἰς τὰ φωνήεντα, εἰς τὰς ἐπιφωνήσεις λαμβάνει ἦχον συγκινοῦντα καὶ αὐτῶν τῶν ἀψύχων τὴν ἀψυχὸν φύσιν. Αἱ ἀντιθέσεις παρίστανται ἐν αὐτῇ ἐν τελείᾳ συμφωνίᾳ καὶ ἁρμονίᾳ. Πάντα δὲ ταῦτα τῆς φωνῆς τὰ ιδιώματα λαμβάνουσι καὶ δευτέραν οὕτως εἰπεῖν ὑπαρξίν ἐκδηλούμενα διὰ τῶν μορφῶν τοῦ προσώπου ἃς κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις λαμβάνει.

Διότι τὸ μέγιστον σημεῖον τοῦ ἀνθρώπου ψυχολογικῶς

ἐξετάζοντος τὸν ἄνθρωπον εἶνε ἄρμονία μεταξύ τόνου καὶ σχήματος ἅπερ πάντα κέκτηται ἢ Σάρρα εἰς ἀνώτατον βαθμόν.

Πρό τινος χρόνου ἢ Σάρρα Βερνάρ εἶχε νυμφευθῆ γνωστὸν τῷ Ἀθηναϊκῷ κοινῷ νέον τὸν Ἀριστείδην Δαμαλᾶν τέως ἀνήκοντα εἰς τὸν αὐτὸν θίασον μεθ' οὗ περιῆλθε πολλὰ θεάτρα πολλὰς δρέψασα δάφνας ἐπιτυχίας.

Ἄλλ' ὡς γνωστὸν οἱ μεγάλοι ἄνδρες ἔχουν πάντοτε καὶ τὰς περιόδους τῆς δυστυχίας των, ἦν δὲν διέφυγε καὶ ἡ ἔξοχος αἰοιδὸς ἀπολέσασα ἐσχάτως τὴν περιουσίαν αὐτῆς συνεπέα πτωχεύσεως διευθυντοῦ θεάτρου τινὸς εἰς ὃν εἶχε καταθέσει τὰ χρήματά της.

Ἐτι δὲ ἐπειδὴ κατὰ τὸ λεγόμενον τὸ ἐν κακὸν ἐπιφέρει τὸ ἕτερον, ἢ Σάρρα Βερνάρ διεζεύχθη, ὡς ἔγραφον πρό τινος αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες, τοῦ συζύγου της ὅστις παραιτηθεὶς τοῦ σταδίου τοῦ ἠθοποιοῦ εἰς ὃ δὲν τῷ προσεμεῖδία ἢ δόξα κατετάχθη ὡς ἐπιλοχίας εἰς τὰ ἐν Ἀλγερία Γαλλικὰ στρατεύματα, ἐλπίζων ἐκεῖ ἴσως νὰ πραγματοποιήσῃ ἔνδοξα ὄνειρα.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΙ ΕΝ ΦΑΛΗΡΩ

Τῇ 27ῃ ἀπελθόντος Μαρτίου, ἐτέλεσεν ἐν Φαλήρῳ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐπανόδου της εἰς τὴν Ἑλλάδα ἑορτῆ λησιμονηθεῖσα εἰς τὸ χρονοδούλαπον τῶν αἰώνων, ἢ ἑορτῆ τῶν ἵπποδρομικῶν ἀγώνων.

Ἡ εὐγενὴς αὕτη ἑορτῆ ἐφύη τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, ἐνθα ὁ ἀπλοῦς ἀλλὰ βαρύτερος ἐκ δάφνης Ἰστέφανος, τὸ ἔπαθλον τῶν ἵπποδρομικῶν ἀγώνων, διεφιλονεικεῖτο ὑπὸ τῶν ἐξοχωτέρων ἠρώων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ὑπ' αὐτῶν ἔτι τῶν βασιλέων. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος δ' αἱ ἵπποδρομικαὶ ἑορταὶ μετεδόθησαν καὶ εἰς τὴν Ῥώμην, ὅθεν ὀψιαιτέρον παραληφθεῖσαι ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἀνέδωκαν τὰς τελευταίας αὐτῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα λάμπεις μετὰ τοῦ Βυζαντιακοῦ Κράτους, ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ὁποίου, πεσόντος, ἠφανίσθησαν ἐπὶ τινὰς ἑκατονταετηρίδας. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς νεωτέρας ἱστορίας, ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπελήφθησαν τὸ πρῶτον τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ ἐθίμου τῶν ἵπποδρομιῶν, συστήσαντες τὸ ἐν Νίου-Μάρκετ περίπυστον ἵπποδρόμιον, τὸ ἄριστον τῶν ἵπποδρομιῶν τῆς ὑψηλίου. Ἦδη δέ, κατὰ μίμησιν τῆς Ἀγγλίας, ἅπαντα σχεδὸν τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς Ἀμερικῆς, εὐμοιροῦσιν ἵπποδρομιῶν, ἐν οἷς πάμπολλα ἑκατομμύρια φράγκων χορηγοῦνται κατ' ἔτος εἰς βραβεῖα τοῖς νικηταῖς.

Ἡ ἐπάνοδος τῶν ἵπποδρομιῶν παρ' ἡμῖν, ὑφ' ὄρους ἀναλόγους πρὸς τὰς νῦν περιστάσεις, ὀφείλεται εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς Ἴππικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, ἣτις κατηρτίσθη κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους, σκοπὸν της συστάσεως αὐτῆς ἀναγράψασα τὴν ἐπιδίωξιν τῆς βελτιώσεως τοῦ γένους τῶν ἵππων καὶ τῆς ἀνα-

πτύξεως καὶ διαδόσεως τῆς πρὸς τὴν ἵππασίαν καὶ τὴν ἵππικὴν ἐν γένει κλίσεως.

Δι' ὃ καὶ ἐθέσπισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἵνα τελῶνται δις τοῦ ἔτους, ἕαυρ καὶ φθινοπώρον, ἀγῶνες ἵπποδρομικοί, τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς ἐπιμελείᾳ.

* *

Ἡ ἡμέρα τῆς 27ῆς Μαρτίου ἦτο, ὡς τόσαι ἄλλαι ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἐφετεινῆς ἀνοίξεως, ἀτυχῶς, λάθος παροραματικὸν ἐν τῷ ἔαρι, δραπέτις τοῦ φθινοπώρου.

Ὁ οὐρανὸς ἀπὸ πρωΐας ἦτο σκυθρωπός, ὡς ἀνιῶν Ἀγγλος. Περί τὴν μεσημβρίαν δὲ ἤρξαντο καταπίπτουσαι ψεκάδες βροχῆς λεπτῆς, ἀλλ' ὀχληρᾶς καὶ ἀδιαλείπτου, ὡς αἱ βουλευτικαὶ ἀπαιτήσεις παρὰ τοῖς ὑπουργοῖς. Ἐν τούτοις, τὸ δημόσιον Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, προκειμένου νὰ ἴδῃ τὸ ἐξαγγελισθὲν θέαμα τῶν ἵπποδρομιῶν, ἔδειξεν αὐτόχρομα ἀγγλικὴν ἰδιοτροπίαν. Καί, μεθ' ὅλον τὸ ὕπουλον τοῦ καιροῦ καὶ τὸ βρόχινον ράντισμα, ὁ σιδηρόδρομος ἀπὸ μεσημβρίας, ἀνθρωποχετὸς τεράστιος, ἤρξατο νὰ μεταβιβάσῃ ἢ κ' ἐξερεύγηται ἐπὶ τῆς φαληρικῆς ἀκτῆς κύματα ἀλεξιβροχόεντα ἀνθρώπων, συνωστιζομένων καὶ σπευδόντων τῶν μὲν προνομιούχων νὰ ἀνέλθωσιν ἐπὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐγερθείσης ὑπὸ τῆς Ἴππικῆς Ἑταιρίας σημαιοστολιστοῦ ἐξέδρας, τοῦ δὲ πολλοῦ πλήθους παρατασσομένου περὶ τὸ κυκλοτερὲς στάδιον, ἐνθα φύρδην μίγδην ἴσαντο πρὸς τούτοις ἵππεῖς καὶ ὀχήματα, ἐκπληροῦντα χρέη θεωρείων, ἐξ ὧν ἀνυπόμονοι καθηλοῦντο ἐπὶ τὸ ἵπποδρόμιον διοπτροφόροι καὶ μὴ ὀφθαλμοὶ κυριῶν ἀβρῶν καὶ στιβαρῶν κυριῶν, διψῶντες θεάματος πρωτοφανοῦς. Καὶ ἤδη ἢ ἐξέδρα, οἱ πέριξ λόφοι, ἢ ξυλίνη τοῦ σιδηροδρόμου γέφυρα, τὰ παράθυρα καὶ οἱ ἐξῶσται τῶν ἐν Φαλήρῳ οἰκιῶν καὶ τοῦ μεγάλου ξενοδοχείου ἔβριθον θεατῶν, ἐν οἷς οἱ κ. κ. ὑπουργοί, πάντα σχεδὸν τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἴππικῆς Ἑταιρίας καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων ἐν σώματι· ἐξ ἄλλου δ' αἱ νεφέλαι, περιέργοι ἄτε γένους θηλυκοῦ, παρετάσσοντο ἐπὶ τοῦ ὑπερῶου τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα περιεργασθῶσι θέαμα, εἰς ὃ εἶχον προσκαλέσει ἑαυτὰς παρὰ τὴν ἀδειαν τῆς Ἴππικῆς Ἑταιρίας, ἀσχαλλούσης βεβαίως ἐπὶ τούτῳ.

* *

Ἑλλανοδίκαί εἶχον ὀρισθῆ οἱ κ. κ. Χ. Γρίβας καὶ Ο. Barthe· σάρτερ, ἦτοι μέλλων νὰ δώσῃ τὸ σημεῖον τῆς ἀφιπεύσεως ὁ κ. Κ. Μωραϊτίνης καὶ ἐπὶ τοῦ ζυγίσματος τῶν ἀναβατῶν ὁ κ. Α. Α. Σοῦτσος.

Τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῶν εἰς χρήματα βραβείων ἀνῆρχετο εἰς 3,000 δραχμῶν, κατανεμομένων εἰς τρία βραβεῖα, καὶ ὧν 1000 προήρχοντο ἐκ τῆς Ἴππικῆς Ἑταιρίας, 1000 παρὰ τοῦ κ. Μ. Ῥάλλη καὶ αἱ λοιπαὶ 1000 παρὰ τοῦ Σιδηροδρόμου. Πρὸς δὲ τούτοις, κομψοτάτης τέχνης ὀρειχάλκινον ἀγαλμάτιον ὕψους 80 ὑφεκατοστομῆτρων, παριστῶν Ἐκατόντην θηρεύοντα ἰέρακα προσενεχθὲν ὑπὸ τῶν κυριῶν τῶν Ἀθηνῶν, ὠρολόγιον χρυσοῦν καὶ ὄπλον κυνηγετικόν, χορηγηθέντα ἀμφοτέρω ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

Αἱ ἵπποδρομῖαι, αἵτινες εἶχον διαιρεθῆ εἰς 6 τμήματα, ἤρξαντο ἀκριβῶς τῆ 2 1/2 μ. μ.

Καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἀγῶνος, ἦτοι τοῦ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΔΡΟΜΟΥ μετέσχον οἱ ἵπποι *Δαγοβέρ*, οὗ ἐπέβαιναν ὁ κ. Στ. Μπουνοῦρης, *Νεφέλετς*, οὗ ἐπέβαιναν ὁ κ. Ἐμ. Βαλτατζῆς, καὶ *Βέης*, οὗ ἐπέβαιναν ὁ κ. Γεώργιος Βαλτατζῆς, νικήσαντος τοῦ *Δαγοβέρ*.

Δεύτερος διεξήχθη ὁ ΕΠΙΠΕΔΟΣ ΔΡΟΜΟΣ τῶν ὑπαξιωματικῶν, καθ' ὃν διεγωνίσθησαν ἐννέα τοιοῦτοι, ἐξ ὧν νικητὴς ἀνεδείχθη ὁ κ. Γιαρόπουλος, δεκανεὺς τοῦ πυροβολικοῦ.

Εἰς τὸν τρίτον ἀγῶνα, ΤΟΝ ΔΡΟΜΟΝ ΜΕΤ' ΕΜΠΟΔΙΩΝ, μετασχόντων τῶν ἵππων *Δαγοβέρ*, ἐπιβαίνοντος τοῦ κ. Γ. Βαλτατζῆ, *Νινούτσιο*, ἐπιβαίνοντος τοῦ κ. Ἐμ. Βαλτατζῆ, καὶ *Ταλισμάν*, οὗ ἐπέβαιναν ὁ κ. Α. Δ. Σούτσος, ἐνίκησε καὶ πάλιν ὁ *Δαγοβέρ*.

Τέταρτος ἐπῆλθεν ὁ ἀγὼν ὀκτῶ ὑπαξιωματικῶν εἰς ΔΡΟΜΟΝ ΕΠΙΠΕΔΟΝ, καθ' ὃν ἀναδείκνυται νικητὴς ὁ κ. Χριστοδούλου, λοχίας τοῦ ἱππικοῦ.

Κατόπιν εἰς τὸν ΔΡΟΜΟΝ ΜΕΤΑ ΦΡΑΚΤΩΝ μετέσχον οἱ ἵπποι *Ταλισμάν*, ἐπιβαίνοντος τοῦ κ. Α. Δ. Σούτσου, *Νινούτσιο*, ἐπιβαίνοντος τοῦ κ. Ἐμ. Βαλτατζῆ, καὶ *Δρόμων*, ἐπιβαίνοντος τοῦ κ. Ἀντωνιάδου. Ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ νικᾷ ὁ *Ταλισμάν*.

Ἐκτος δὲ καὶ ὕστατος ἐξετελέσθη δρόμος ὑπὸ τῶν δύο νικηράντων κατὰ τοὺς προηγουμένους δρόμους ὑπαξιωματικῶν, καθ' ὃν ἀνεδείχθη νικητὴς ὁ κ. Χριστοδούλου.

* *

Κατὰ τὰ διαλείμματα ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἐκήλει τῶν παρευρισκομένων τὰ ὦτα.

Περὶ τὴν 3 μ. μ. κατῆλθε δι' ἀμαξῶν καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, παραμείνασα ἄχρι τέλους τῶν ἵπποδρομιῶν.

Σημειωτέον ἐτι διὰ τὸ ἀκριβές, ὅτι μετὰ τὴν ἐναρξίν τῶν ἵπποδρομιῶν νεφέλαι τινές, αἱ διακριτικώτεραι φαίνεται, ἀπεχώρησαν, ἐπιτρέψασαι εἰς τὸν ἥλιον νὰ ἐπιτείλῃ καὶ αὐτὸς θεατὴς τῶν ἀγώνων.

* *

Τὸ συμπέρασμα εἶνε, νομιζομεν, ὅτι ὀφείλομεν νὰ σφίγξωμεν συγχαίροντες τὴν χεῖρα τῶν φιλοτίμων ἰδρυτῶν τῆς Ἴππικῆς Ἑταιρίας, οἵτινες ἔθεντο ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς τὸν θεμέλιον ἔργου, ὅπερ ἀναπτυχθὲν ἔξει πάνυ ὠφελίμους καὶ εὐεργετικὰς τὰς συνεπείας.

Η ΠΟΛΙΣ ΝΟΡΟΥΪΤΣ

Ἡ πόλις αὕτη ἀνήκει εἰς τὸ μέγα ἔθνος τῶν Ἀγγλων, οὗ αἱ ἀπειράριθμοι κατακτήσεις ἐπεκτείνονται ἀπὸ τοῦ στομίου τῆς Μάγχης, ἔνθα καὶ αἱ Νορμανδικαὶ νῆσοι, ἕως τοῦ πορθμοῦ Γιβραλτάρ καὶ ἀπὸ τὸν Εἰρηρηνικὸν ὠκεανόν, ἔνθα ἡ Νέα Ζηλάνδη Αὐστραλία κ. λ., μέχρι τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

Τὸ κλίμα τῆς Νόρουϊτς εἶνε ὑγιές καὶ καρποφόρον, κέκτηται δὲ καὶ λαμπρὰν φυσικὴν τοποθεσίαν, δι' ἣν πολλοὶ τῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Ἀγγλίας οἰκούντων μεταβαίνουν εἰς ἐκεῖσε πρὸς ἀναψυχὴν καθ' ἕκαστον ἔτος.

Ἀξιοσημείωτος δὲ εἶνε ὁ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ μεγαλοπρεπὴς μητροπολιτικὸς Ναός, ὅστις ἐθεμελιώθη τὸ 1096 ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Herbert καὶ ἐπερατώθη τὸ 1191 μ. Χ. Τὸ κωδωνοστάσιόν του Νορμανδικῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶνε 287 ποδῶν ὕψους.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἐστημένων ἀγαλμάτων διακρίνονται τὰ τῶν δώδεκα ἀποστόλων, ὑπὸ δὲ τὴν ὀροφὴν ὑπάρχουσι 328 ἀνάγλυφα ἀποτελοῦντα ὀλόκληρον σειρὰν τῆς ἱερᾶς ἱστορίας ἀπὸ τῆς δημιουργίας μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς κρίσεως.

Ἡ πόλις Νόρουϊτς κατοικεῖται ὑπὸ 83,000 ψυχῶν, ὑπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ἐργοστάσια ἐριουργείων.

ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΦΛΩΜΠΕΡ

Τὴν νύκτα τῆς 27ης Ἀπριλίου, πρὸ δύο ἐτῶν ἀκριβῶς, ἐν τῇ μικρᾷ οἰκίᾳ τοῦ Croisset, ἦν τόσον ἡγάπα καὶ ἐν ἡ συνήρχοντο οἱ πιστοὶ καὶ ἐνθερμοὶ αὐτοῦ θαυμασταί, παρέδιδε τὴν ὑστάτην πνοήν, τοὺς τελευταίους τῆς καρδίας του λόγους ὁ Gustave Flaubert, ὁ συγγραφεὺς τῆς *Madame Bovary*, τῆς *Salambo*, τοῦ Πειρασμοῦ, τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου.

Ὁ Flaubert ἦτο κάτοχος ἀπιστεύτου πολυμαθείας, ἦς μικρὰν μόνον ἰδέαν δίδει ἡ *Salambo*, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τῇ ἱερογλυφίᾳ καὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν χειρογράφων. Ἐγνώριζε τὸ πᾶν! Ἐγνώριζεν ὅλας τὰς γλώσσας μετὰ τῶν διαλέκτων των.

Ὁ τρόπος δὲ μεθ' ὃν εἰργάζετο ἦτο περιέργος.

Ἡρέσκετο γράφειν ἐπὶ ἀναλογίου ὁμοίου μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο οἱ μουσικοὶ πρὸς εὐχερεστέραν ἀνάγνωσιν. Ἔθετεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ χειρόγραφόν του, ἔπειτα δὲ ἔγραφε διὰ τοῦ ὠραίου χαρακτῆρός του φράσιν τινά, μίαν μόνην. Τότε ἤναπτε σιγάρων, ἐπιπτεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλινητῆρος καὶ ἐθεώρει τὴν φράσιν του. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου διέγραφε περιττὴν λέξιν, εἰς τὸ δεύτερον τέταρτον ἀνεπλήρου ἀκατάλληλον, εἰς τὸ τρίτον διέγραφε τὸ ἡμισυ τοῦ γραφέντος καὶ εὗρισκεν ἄλλας ἐκφράσεις.

Ἐπειδὴ εἰργάζετο καθ' ἅπασαν τὴν ἐβδομάδα δὲν ἡγάπα νὰ δέχεται ἐπισκέψεις. Τὴν Κυριακὴν ὅμως ἡ οἰκία του ἦτο ἀνοικτὴ εἰς ὅλους. Ἦτό τις βέβαιος περὶ τὴν 2^α ὥραν μ. μ. ν' ἀπαντήσῃ τοὺς πιστοὺς του πορευομένους τὸν Zola, τὸν Tourgueneff καὶ ὄλην τὴν σχολὴν. Εἴκοσιν ἐφημερίδες ἐκείντο διεσπαρμέναι. Ἐπέκρινον τὰ κυριώτερα ἄρθρα καὶ τὰ βιβλία τῆς ἐβδομάδος, ἡ δὲ φιλολογία καὶ μόνη ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῶν συνδιαλέξεων.

Ἀλλὰ νῦν διερχόμενός τις ἐκ τῆς οἰκίας του, ἦτις ἔκτοτε ἐκαλύφθη ὑπὸ πένθους, δὲν ἀκούει πλέον τὴν ἡχηρὰν φωνὴν του, τὸν γέλωτά του, τοὺς πυρετώδεις λόγους του, δὲν βλέπει πλέον τὸν οἰκοδεσπότην ἐνδεδυμένον μπλοῦζαν νὰ διατρέχῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ κήπου του, ὅμοιος πρὸς ἀπόμαχον ἀξιωματικὸν τοῦ ἱππικοῦ, σταματῶν ἐμπροσθεν πεφυτευμένου μέρους ἡ ἀνασηκόνων δενδράριον. Ὁ θάνατος κατέλαβε τὸ Croisset, ἡ ψυχὴ τοῦ τόπου ἐξηφανίσθη.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

Τῆ 24 Ἀπριλίου εὐσεβῆς ἑορτῇ συνεκάλεσεν ἐν τῇ μεγάλῃ Πανεπιστημιακῇ αἰθούσῃ ἐκλεκτὸν ἀμφοτερόφυλον ἀκροατήριον τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ τιμῶντος οὕτως ἑαυτὸν Βύρωνος, πανηγυρίζοντος τὴν ἐπέτειον τῆς Ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου. Ὁ πρῶτος τοῦ Ἀθηναίου Πανεπιστημίου καθηγητῆς κ. Ἀναστάσιος Γεννάδιος, ἐντεταλμένος ὑπὸ τοῦ πανηγυρίζοντος συλλόγου, ἀπήγγειλεν ἀπὸ μνήμης λόγον βαθῶς ἀπηχῆσαντα ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκροατῶν.

Νευρώδης καὶ ποιητικὸς τὴν φράσιν, ψυχολογικὸς ἀνατόμος ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, διεμπνεόμενος ἐξ ἔθνικῆς ὑπερηφανίας εὐγενοῦς, ὁ ῥήτωρ ἔθετο ἀλληλοδιαδόχως τὰς σπουδαιότερας τῶν ἐπαναστάσεων, τὰς ἀπαντώσας ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ, ἐν οἷς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τοῦ 21, ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον τῆς φιλοσοφικῆς παρατηρήσεως, ἀνευρῶν ἐπὶ τέλει καὶ καταδείξας, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἀποκύημα τῆς πανδήμου συνειδήσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ὀλοκλήρου εἶνε πασῶν τῶν ἄλλων ὑπέροχος. Ἐξετάζων κατόπιν πῶς τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐνήργει κατὰ τὸ διάστημα τῆς δουλώσεως τοῦ γένους, ἀνεμνήσθη τοῦ Ἀριστοτέλους τοῦ ἐξ

ἀπορρήτων ὡς εἶπε, γραμματέως τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀπεφάνθη, ὅτι μόνον ἡ φύσις τοῦ Ἑλλήνος εἶνε ὁσὼ δέδοται ἀνθρώποις τελεία, ἅτε ἀνέχουσα τό τε διανοητικόν, τὸ ἀρμόδιον πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν κ' ἐπιστημῶν, καὶ τὸ ἐνθουσιον, τὸ μὴ δυνάμενον νὰ συμβιδασθῇ

πρὸς τὴν δουλοφροσύνην. Ἀμφότεροι δὲ αὐταὶ αἱ ιδιότητες τοῦ Ἑλλήνος, συναγωνιζόμεναι ἐκ παραλλήλου, ἀφ' ἧς ἔπεσεν ἡ Κων/πολις ἐπήνεγκον τὴν ἐπελευθέρωσιν τῆς γωνίας ἐν ἧ ζωμέν. Καὶ τὸ μὲν ἐνθουσιον ἐκπροσωπεῖται ἐν τῇ ἀτιθάσῳ κλεφτουριᾷ, τὸ δὲ διανοητικὸν ἀντιπροσωπεῖ ἡ ἑτέρα τάξις τοῦ γένους, ἡ τῶν λογίων, τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἐμπόρων. Χάρις δὲ τούτοις, ἡμεῖς σήμερον τελοῦμεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, τῷ ναῶ τούτῳ τῆς διανοίας, πανήγυριν, κοσμουμένην καὶ ὑπὸ ἀδελφῶν ἑλληνίδων, τῶν ἀγλαισμάτων τούτων τῆς Δημιουργίας. Θὰ φανῶμεν ὅμως ἀνάξιοι τοιούτων πατέρων, ἂν μὴ, συνεχίζοντες τὸ ἔργον, ἐπιτελέσωμεν δι' ὁμοίων ἀρε-

τῶν ὅμοια ἔργα, ἐν οἷς μάλιστα χαλεποῖς καιροῖς δεόμεθα συντόνου ἐργασίας πρὸς ἀποσόδησιν τῶν κινδύνων οὓς διατρέχει ἡ Ἑλλάς ἢν ὁ Θεὸς ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, εἰς ἀντιπροσώπευσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ σοφίας.

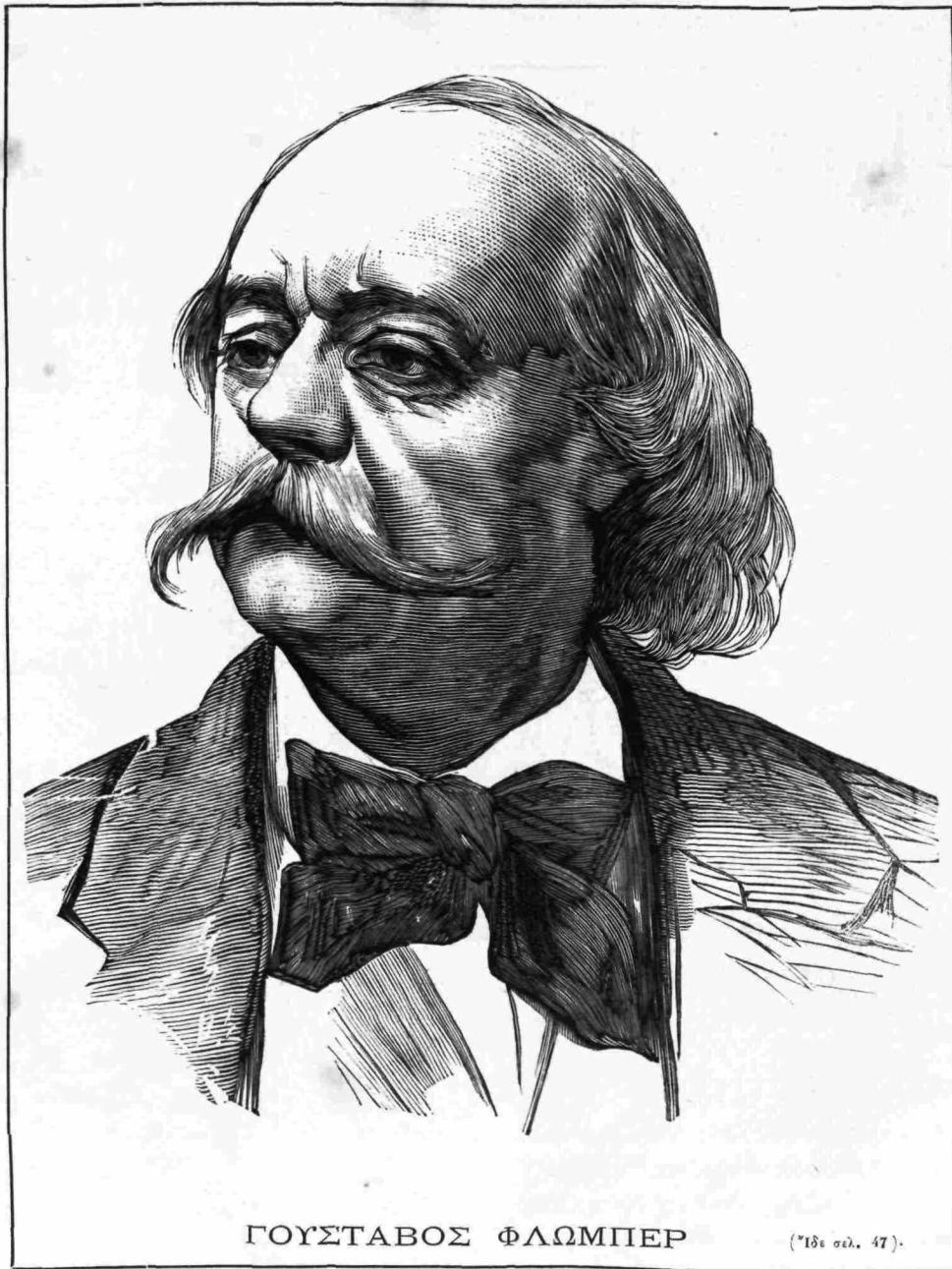
Τοιαῦτα ἔλεξεν ὁ πολὺς κ. Γεννάδιος, ἐμφυσήσας πνοὴν τινα ζωῆς εἰς τὴν ἀπηνθρακωμένην καρδίαν τοῦ Ἑλλήνος τῆς σήμερον, ὡς ἀντάξιον ἱεροφάντης ἱεροτελεστίας ἐθνικῆς.

ΣΚΕΨΕΙΣ

Οὐχὶ σπανίως εἶς τὸν κίδηλον τοῦτον πλανήτην ἢ καταστροφή ἔρχεται μειδιῶσα ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς εὐεργεσίας. Προσέχετε ὅταν σὰς εὐεργετῶσιν! Εἶσθε βέβαιοι, ὅτι ὁ εὐεργέτης σας δὲν σκέ-

πτεται νὰ σὰς δεσμεύσῃ διὰ τοῦ ζυγοῦ τῆς εὐγνωμοσύνης, ἵνα σὰς ὀδηγήσῃ εἰς τὸν ὄλεθρον;

Τὰ δάκρυα τῆς νεότητος εἰσὶν ὡς οἱ μαργαρίται, οὓς ἡ δρόσος τῆς αὐγῆς ἐναποτίθῃσιν ἐπὶ τῶν ἀνθέων, καὶ οὓς ἡ πρώτη τοῦ Ἥλιου ἀκτίς ἐξαφανίζει.

ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΦΛΩΜΠΕΡ

(*18ῆ σελ. 47).